

ANKARA
HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**SELE SEPET TOP KANDİL ŞENLİĞİ ÜZERİNE HALK
BİLİMSEL İNCELEME**

Gamze İlbilge OFLU

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. M. Öcal OĞUZ**

**YÜKSEK LİSANS
TÜRK HALK BİLİMİ ANABİLİM DALI
TÜRK HALK BİLİM DALI**

ARALIK 2022

**SELE SEPET TOP KANDİL ŞENLİĞİ ÜZERİNE HALK BİLİMSEL
İNCELEME**

GAMZE İLBİLGE OFLU

**YÜKSEK LİSANS
TÜRK HALK BİLİMİ ANABİLİM DALI
TÜRK HALK BİLİM DALI**

**ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

ARALIK 2022

ETİK BEYAN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Gamze İlbilge OFLU

01/12/2022

TEZ ONAY SAYFASI

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Halk Bilimi Ana Bilim Dalı Türk Halk Bilimi öğrencisi Gamze İlbilge OFLU tarafından hazırlanan SELE SEPET TOP KANDİL ŞENLİĞİ ÜZERİNE HALK BİLİMSEL İNCELEME başlıklı tez çalışması 01/12/2022 tarih ve saat 10:30'da yapılan tez savunma sınavında aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Kabul

Ret

Başkan (Unvan/Ad-Soyad/Kurum)

Prof. Dr. Pervin ERGUN

☒

AHBVÜ, Edebiyat Fakültesi, Türk Halk Bilimi Bölümü

Tez Danışmanı (Unvan/Ad-Soyad/Kurum)

Prof. Dr. M. Öcal OĞUZ

☒

AHBVÜ, Edebiyat Fakültesi, Türk Halk Bilimi Bölümü

Üye (Unvan/Ad-Soyad/Kurum)

Doç. Dr. Melike KAPLAN

☒

Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi,
Halkbilim Bölümü

SELE SEPET TOP KANDİL ŞENLİĞİ ÜZERİNE HALK BİLİMSSEL İNCELEME

(Yüksek Lisans Tezi)

Gamze İlbilge OFLU

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Aralık 2022

ÖZET

Şenlikler tarihçeleri açısından Türk kültürü içerisinde köklü olan etkinliklerdendir. Türk kültüründe festival ve şenliklerin önemli bir yere sahip olduğu ve kutlanırken yöreden yöreye farklılık kazandığı bilinmektedir. Geçmişten günümüze kadar kutlanılan festival ve şenliklere bakıldığında bu kutlamaların insanları eğlendirme işlevi taşıdığı, insanları birbirine yakınlaştırdığı, beraberlik kavramının insanlar üzerinde olumlu etki yarattığı, küçükten büyüğe herkesin bu kutlamalarda hoşça vakit geçirdiği görülmektedir. Bu çalışmanın konusunu Samsun'un Bafra ilçesinde Ramazan ayının on dördüncü akşamını on beşi gününe bağlayan akşamı kutlanılan "Sele Sepet Top Kandil Şenliği" oluşturmaktadır. Sele Sepet Top Kandil Şenliği, ilçede Ramazan ayının on dördüncü akşamı iftardan sonra çocukların kendi mahallelerinde maniler eşliğinde ellerinde sele sepet veya top kandil adı verilen içerisinde mum yanan kâğıttan fenerler ile komşularının kapıları çalarak ve çaldıkları kapıdaki ev sahiplerinin çocuklara ikramda bulunmasıyla büyük küçük ortaklaşa katılım sağlanarak gerçekleşen bir şenliktir. Çalışmada, Sele Sepet Top Kandil Şenliğinin kutlanılmasındaki tarihi geçmiş, bu şenliğin yapısı ve şenliğin içerisinde barındırdığı halk bilimsel unsurlar çerçevesinde Sele Sepet Top Kandil Şenliğinin halk bilimsel incelemesi yapılmıştır. Ne zamandır kutlanıldığı tam olarak bilinemese de bu şenlik geçmişten günümüze değin pandemi dönemindeki kısıtlamalarda dâhi ilçede kutlanılmaya devam etmiş, insanlar arasındaki dayanışma ve birliği pekiştirmiştir. Bafra'da derleme çalışması yapılmış olup kaynak kişilerden elde edilen veriler analiz edilmiştir. Bu çalışmayla Sele Sepet Top Kandil Şenliğinin kuşaklar arası kültür aktarımındaki yeri ve bu şenliğin halk bilimsel anlamda içinde barındırdığı birçok unsurun kayıt altına alınması amaçlanmıştır.

Bilim Kodu : 31003

Anahtar

Kelimeler : Sele Sepet Top Kandil, Bafra, şenlik, işlevsellik

Sayfa Adedi : 74

Tez Danışmanı : Prof. Dr. M. Öcal OĞUZ

**FOLKLORE SCİENTİFİC RESEARCH ON “SELE SEPET TOP KANDİL
ŞENLİĞİ”**

(M.Sc Thesis)

Gamze İlbilge OFLU

ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY
THE INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES

December 2022

ABSTRACT

Festivals are among the activities rooted in Turkish culture in terms of their history. It is known that festivals and festivities have an important place in Turkish culture and they differ from region to region while being celebrated. When we look at the festivals and festivities that have been celebrated from the past to the present, it is seen that these celebrations have the function of entertaining people, bring people closer to each other, the concept of togetherness has a positive effect on people, and everyone from small to large has a good time in these celebrations. The subject of this study is the "Sele Sepet Top Kandil Şenliği", which is celebrated in the evening that connects the fourteenth evening of the month of Ramadan to the fifteenth day in the Bafra district of Samsun. "Sele Sepet Top Kandil Şenliği", which took place in the district on the fourteenth evening of Ramadan, took place with the participation of the children in their own neighborhoods, accompanied by mani in their own neighborhoods, with paper lanterns with burning candles in their hands, knocking on the doors of their neighbors and giving the children treats to the children at the door they knocked it is a festivity. In the study, the folklore analysis of the "Sele Sepet Top Kandil Şenliği" was carried out within the framework of the history of the celebration of the "Sele Sepet top Kandil Şenliği", the structure of this festival and the folklore elements that the festival contains. Although it is not known exactly how long it has been celebrated, this festival has continued to be celebrated in the district from past to present, even during the restrictions during the pandemic period, and strengthened the solidarity and unity between people. A compilation study was made in Bafra and the data obtained from the source persons were analyzed. With this study, it is aimed to record the place of "Sele Sepet Top Kandil Şenliği" in intergenerational cultural transfer and many elements that this festival contains in terms of folklore.

Science Code : 31003

Key Words : select the basket top oil lamp, Bafra, festival, function

Page Number : 74

Supervisor : Prof. Dr. M. Öcal OĞUZ

TEŞEKKÜR

Çalışmamda bana karşı anlayışını hiç esirgemeyen öğrencisi olmaktan her zaman gurur duyacağım tez danışmanım sayın Prof. Dr. M. Öcal Oğuz'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca bilgileriyle bana ışık tutan her zaman bölüme olan bağlılığımın baki kalmasını sağlayan Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Türk Halk Bilimi Bölümü hocalarıma sonsuz teşekkür ederim. Hayatım boyunca her zaman beni destekleyen, her koşulda yanımda olan aileme ve yardımlarını benden hiç esirgemeyen, her sorduğum soruya cevap veren, beni her zaman cesaretlendiren arkadaşlarıma sonsuz teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
RESİMLERİN LİSTESİ	ix
KISALTMALAR.....	x
1.GİRİŞ	1
2.BÖLÜM: SELE SEPET TOP KANDİL ŞENLİĞİ	5
2.1.Şenlik Kavramı	5
2.2.Sele Sepet Top Kandil Şenliği.....	9
2.3.Sele Sepet Top Kandil Kutlamalarının Tarihi Geçmişi.....	16
2.4.Sele Sepet Top Kandil Şenliği Kutlamaları.....	21
2.5.Sele Sepet Top Kandil Şenliğinin Yapısı	29
2.5.1.Adlandırma	29
2.5.2.Zaman ve Süre	29
2.5.3.Mekân	30
2.5.4.Hazırlık	30
2.5.5.Kurallar	32
2.5.6.Katılımcılar	33
2.5.7.Başlangıç Kalıbı	34
2.5.8.Sohbet	35
2.5.9.Yiyecek ve İçecekler	35
2.5.10.Müzik - Dans	35
2.5.11.Giyim-Kuşam-Süslenme	36
2.5.12.Sanatsal Faaliyetler -Film ve Tiyatro Gösterimleri	36
2.5.13.Şiir Dinletileri vb. – Gösteri ve Şovlar	36

2.5.14.Gezinti, Hediye ve Ödüller.....	37
2.5.15.Bitiş.....	37
3.BÖLÜM: SELE SEPET TOP KANDİL ŞENLİĞİNİN İŞLEVSEL KURAM BAĞLAMINDA İNCELENMESİ.....	39
3.1.Folklorun Dört İşlevi	39
3.2. Mani.....	42
3.3.Komşuluk	45
3.4. İkram-Yiyecek.....	47
3.5.Meydan.....	49
4.SONUÇ	53
KAYNAKÇA.....	57

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim	Sayfa
Resim 2. 1: Sele Sepet Top Kandil	10
Resim 2. 2: (Bafra) Tarihi tam olarak bilinmemekle birlikte çocukların üzerindeki kıyafetlerden şenliğin yaz dönemine denk geldiği tahmin edilen bir şenlik akşamı..	12
Resim 2. 3: (Bafra) Tarihi tam olarak bilinmemektedir.....	12
Resim 2. 4: (Bafra) Tarihi tam olarak bilinmemekle birlikte dönemin belediye başkanının fotoğraf karesinde yer alması sebebiyle 1994-2004 yılları arasına denk geldiği tahmin edilen şenlik akşamı	13
Resim 2. 5: Sele Sepet Top Kandil Şenlikleri kapsamında süslenen otobüs	24
Resim 2. 6: Bafra Belediyesinin üstü açık otobüs ile Bafra sokaklarını gezmesi.....	24
Resim 2. 7: Gençlik Merkezi önünde toplanmış Bafra halkı	25
Resim 2. 8: 2022 yılı Sele Sepet Top Kandil Kutlamaları.....	26
Resim 2. 9: 2022 yılı Sele Sepet Top Kandil Kutlamaları.....	26
Resim 2. 10: 2022 yılı Sele Sepet Top Kandil Kutlamaları	27
Resim 2. 11: 2022 yılı Sele Sepet Top Kandil Kutlamaları	27
Resim 2. 12: 2022 yılı Sele Sepet Top Kandil Kutlamaları	28
Resim 2. 13: 2022 yılı Sele Sepet Top Kandil Kutlamaları	28
Resim 2. 14: Bafra Belediyesi tarafından hazırlanan 2019 yılına ait broşür	31
Resim 3. 1: Şenlik akşamı komşu evine giden çocuk ve ikramda bulunan ev sahibi	47
Resim 3. 2: 2022 yılı Sele Sepet Top Kandil kutlamaları.....	51

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar

Açıklamalar

KK
akt.
edt.

Kaynak Kişi
Aktaran
Editör

1.GİRİŞ

Bu çalışmanın konusunu Samsun ilinin Bafra ilçesinde her yıl Ramazan ayının 14'ü akşamını 15'i gününe bağlayan akşam kutlanılan Sele Sepet Top Kandil Şenliği oluşturmaktadır. Bu çalışmada Sele Sepet Top Kandil Şenliği; kutlayanları, kutlanış şekli, kültürel dokusu gibi halk bilimsel yönleriyle incelenmiştir.

Samsun'un Bafra ilçesinin merkezinde 2020 yılı itibariyle bugüne değin derleme (saha çalışması) veri tekniği kullanılarak alan araştırması yapılmıştır. Derleme ile elde edilen veriler deşifre yoluyla aktararak analiz edilmiş ve kaynak kişilerden elde edilen bilgiler örnek ve kanıt olarak kullanılmıştır.

Çalışmada Samsun'un Bafra ilçesinde her yıl çeşitli etkinliklerle kutlanılan Sele Sepet Top Kandil Şenliğinin içerisinde barındırdığı halk bilimsel unsurlar işlevsel kuram bağlamında incelenmiştir.

Çalışmanın iki bölümü bulunmaktadır: Birinci bölümde, şenlik tanımı yapılarak, Sele Sepet Top Kandil Şenliğinin kutlanış biçimi, tarihi geçmişi, şenliğin yapısı ve günümüz kutlamaları üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde, çalışmanın asıl amacı olan Sele Sepet Top Kandil Şenliğinin halk bilimsel incelemesi yapılmıştır. Şenliğe dair gözlemlenen, kaynak kişilerden tespit edilen, literatür taraması sonucu elde edilen halk bilimsel unsurlar ortaya konulmuştur.

Çalışmada Samsun ilinin Bafra ilçesinde gerçekleşen şenlik inceleneceği için öncelikle Bafra hakkında bilgi verilecektir.

Bafra Belediyesi Başkanlığının 2018 yılında hazırlamış olduğu Bafra tanıtım kitabında; Anadolu'nun pek çok topluluğu ve bu toplulukların kültürlerini coğrafyasında yaşattığı, göçlerle gelen toplulukların kültür ve medeniyetlerini Anadolu'ya taşıdıkları Anadolu'nun bir parçası olan Bafra'nın da bu özelliklere sahip olduğu bu sebeple Bafra'nın bir medeniyetler beşiği olduğu ifade edilmiştir (Bafra Belediyesi Başkanlığı, 2018: 6-12).

"İlçenin tarihi M.Ö. 5000 yıllarına kadar uzanmaktadır." (Bafra Belediyesi Başkanlığı, 2018: 6-12).

Belediyenin hazırlamış olduğu Bafra tanıtım kitabında Bafra'nın tarihi geçmişı ile ilgili olarak şu bilgiler yer almaktadır:

1071 Malazgirt Savaşından sonra Selçukluların eline geçen Bafra'ya 1214 yılında Anadolu Selçuklu Hükümdarı İzzettin Keykavus Türkmen aşiretlerini yerleştirmiştir. 1243'te başlayan Moğol istilaları Selçuklu İmparatorluğunun yıkılması ve Türk beyliklerinin kurulmaya başlamasına neden olmuştur. İşte bu dönemde bölgede küçük bir Selçuklu beyliğı olan Bafra Beyliğı kurulmuştur. 1460'da ise Bafra, Osmanlı hakimiyetine girmiştir. Bafra ilçesi Osmanlı İmparatorluğu devrinde Trabzon iline bağı Canik Sancağına ait bir yerdir. Hangi tarihte kaza merkezi olduğı kesin olarak bilinmemektedir. Salname kayıtlarına göre 1854 yılı sonlarında kaza merkezi olduğı anlaşılmaktadır. İmparatorluk zamanında 1876 Harbinden sonra Kırım'dan Bafra'ya çok sayıda Türk gelmiştir. 1893 yılı Osmanlı nüfus sayımına göre Bafra'da yaşayan kişi sayısı 62.782 kişidir. Bunların büyük çoğunluğı Türklerden oluşmaktadır. O senelerde Bafra'da yaşayan her 10 kişiden 6'sı Müslüman, 4'ü Hristiyan'dır. Ayrıca Balkan Savaşları (1912) sonrası Kosova'dan gelen Arnavut göçmenlerden büyük bir nüfus Bafra çevresine yerleştirilmiştir. Halen Kosova kültürünü ve ana dilleri Arnavutçayı yaşatmaktadırlar. Arnavut göçmenlerin Bafra'da tarım ve bahçecilik kültürünün gelişmesinde büyük katkıları olmuştur. (Bafra Belediyesi Başkanlığı, 2018: 6-12).

Bafra Ovası oldukça verimlidir. Bafra'da çok miktarda tütün, buğday, mısır, arpa, pirinç ve ayçiçeğı yetiştirilmektedir.

Bafra'nın 2021 yılına göre güncel nüfusu 142.341'dir. Bu nüfusun 70.722'si erkek 71.619'u kadından oluşmaktadır (<https://www.nufusu.com> Erişim tarihi: 02/07/2022).

Geçmişte olduğı gibi günümüzde de hâlâ kutlanılan şenlikler toplumun önemsediği kültürel etkinliklerdendir.

Eski Türklerde, çok çeşitli tören ve kutlamaların yapıldiğı bilinmektedir. Devlet törenleri toplumun tümünü kapsayan, halkta millî şuur ve birlikte yaşama heyecanı oluşturan önemli öğelerdir. Türk toplum hayatında bayram, toy, şenlik, şeylan-şölen, tören gibi adlarla yapılan merasimlerin öneminin herkes tarafından bilindiiği ve buna uygun hareket edildiiği görölmektedir (Kırılmış, 2020: 96).

Tuncer Baykara, "Türklerde şenlikler, Kutlamalar, Toylar ve Eğlenceler" adlı makalesinde şenliklerin işlevlerini özetle şu şekilde aktarmıştır: "Türk şenliklerinin temeli olan bayramların, neredeyse her şeyin ve her hareketin uygun ve hoş göröldüğü zamanlar olduğunu, bunun bir ihtiyacı da karşıladıiğını çünkü Türk hayatının bir başka esasının, üretim için çalışmak olduğından arada bazı zamanlarda, bazı şeylerin yapılabildiiği hoş göröldüğü zamanlara da ihtiyaç olduğunu, bu da şenlikler ve bayramlar ile karşılanmaktadır." (Baykara, 2000: 867-898).

Samsun'un Bafra ilçesinde çocukluğunu geçirmiş hemen hemen her bireyin çocukluk hatıralarında yer bırakan Sele Sepet Top Kandil Şenliği günümüzde de hâlâ kutlanılmaya devam etmektedir.

Yasin Kırılmış, "Rize Festivalleri Üzerine Halk Bilimsel İnceleme" adlı doktora tezinde, "Batı halk kültüründe karnaval ve festival olarak adlandırılan kutlamaların Türk kültüründe daha çok bayram ve şenlik kelimeleriyle karşılandığı görülmektedir. Bayram, millî, dinî; şenlik ise özel önemi olan gün veya günlerin kutlanması anlamına gelmektedir." (Kırılmış, 2020: 95) şeklinde açıklama yapmıştır. Kırılmış'ın bu açıklamasından hareketle Sele Sepet Top Kandil Şenliğinin ilçede kutlanılan özel önemi olan kutlamalardan olduğu çıkarımı yapılabilir.

Şenliklerin, Türk geleneklerinde misafir ağırlamanın ve kültürel devamlılığın ne denli kuvvetli olduğunu göstermesi bakımından önemli olduğunu vurgulayan Kırılmış, Batı toplumlarında yeme-içme ve eğlencenin olduğu, her türlü sınırların ortadan kalktığı, bedeni hazların öne çıktığı etkinlikler dikkat çekerken Türk toplumlarında ise çeşitli yarışma ve müsabakalarla kişisel gelişimin sağlandığı, birlik-beraberlik içerisinde coşku dolu kutlamaların yapıldığı etkinliklerin öne çıktığını ifade etmektedir (Kırılmış, 2020: 98). Sele Sepet Top Kandil Şenliğinde de mahalle çocuklarının kapı kapı gezerek ev sahipleri tarafından kapılardan boş çevrilmeyişleri Türk kültüründeki misafir ağırlama olgusunun bir göstergesidir.

Baykara'ya göre şenlik, eğlence demektir. "Eğlence ise insanın hem beden hem de ruhen ihtiyacıdır." (Baykara, 2000: 867-898). Bu şenliklerde şenliğe katılım sağlayan hemen hemen herkeste birbirlerine karşı bir hoşgörü vardır.

Bu çalışmayla Sele Sepet Top Kandil Şenliğinin kuşaklar arası kültür aktarımındaki yeri ve bu şenliğin halk bilimsel anlamda içinde barındırdığı birçok unsurun kayıt altına alınması amaçlanmıştır.

2.BÖLÜM: SELE SEPET TOP KANDİL ŞENLİĞİ

2.1.Şenlik Kavramı

Şenlikler; içerisinde barındırdığı geleneksel ve kültürel unsurlar sebebiyle turizmden ekonomiye, inançtan halk bilimine kadar birçok alana çalışma konusu olmaktadır. Şenliklerin ait olduğu toplumu daha iyi tanımak ve anlamak için bu kültür unsurlarını incelemek oldukça önemlidir. Şenlikler ait oldukları toplumların kültürlerini korumasının bir çabasıdır.

Geçmişten günümüze insan hayatı üzerinde oldukça geniş bir yere sahip olan şenlikler, insanların yılın belli zamanlarında yaşamın sıkıntılarından kaçarak hayatın olağan akışında eğlenme işlevini yerini getirdikleri bir zaman dilimi olarak nitelendirilebilir.

Türk Dil Kurumu Sözlüğünde “şenlik” kavramı; “1.*isim* Şen olma durumu, 2.*isim* Belli günlerde yapılan, coşku veren eğlendirici gösterilerin tümü, 3.*isim*, *sinema*, *tiyatro* Festival. 4.*isim*, *mecaz* Sevinç, neşe.” (<https://sozluk.gov.tr/> Erişim tarihi: 15/05/2022) anlamlarına gelmektedir.

Türk Dil Kurumunun Halkbilim Terimler sözlüğünde “şenlik” kavramı; “Bir toplumun kendini her tür kötü dış ve iç etkenlerden korumak, bol ürün elde etmek, barış ve güvence içinde yaşamak amacıyla bir mevsimden ötekine, bir yaşam çağından sonrakine ve toplumsal bir yaşantıdan başka bir yaşantıya geçme ya da tarihsel, dinsel, söylensel olay, kişi, varlık ve yüce varlıkları anma sırasında topluca yemek yiyerek, oynayarak, bağırarak, iş görerek yaptığı geleneksel eğlenim türü. krş. büyü, din, söylen.” ([https://sozluk.gov.tr-](https://sozluk.gov.tr/) Halkbilim Terimler Sözlüğü, 1978. Erişim tarihi: 15/05/2022) şeklinde yer almaktadır.

“Türkiye’de Festivaller ve Şenlikler” başlıklı doktora tezinde Nilgün Türkmen “şenlik” kavramını şu şekilde aktarmıştır:

Kaynakların şenlik tanımlarında genellikle şenliğin, toplumun her kesiminden insanın katılımına açık, zamanı, süresi ve yeri önceden belirlenmiş, eğlenceyi öncelikli amaç edinmiş, günlük hayatın sınırlarının belirli bir süre için/içerisinde aşılmasına müsamaha gösterilen, çok katmanlı yapılara sahip vb. bir etkinlik olduğu gerçeği üzerinde durulduğu görülmektedir (Türkmen, 2017: 10).

“Türk Halk Bilimi” kitabında Halk Biliminin kaynaklarını yazılı kaynaklar ve görsel kaynaklar şeklinde ikiye ayıran Sedat Veyis Örnek şenlikleri görsel kaynaklar başlığı altında göstererek şu ifadelerle yer vermiştir:

Ülkemizde, ulusal belirli günlerin dışında bir yöreye, bir ile, bir ilçeye ya da bir köye özgü; oranın yerel bir özelliğiyle, bir ürünüyle, bir geleneğiyle ilgili olarak kutlanan, kutsanan, canlandırılan günler, haftalar vardır. Bu türden günler, haftalar kutlanırken şenlikler düzenlenmekte, yerel oyunlar oynanmakta, gelenekler canlandırılmaktadır. Bunların bir bölümü yerel takvimin gereği olarak artık oturmuş, süreklilik kazanmış, her yıl kutlanan ve kutsanan bir nitelik kazanmıştır. Bir bölümüyle son yılların turizm etkinlikleri içinde yer almakta, giderek bir geleneğe dönüştürülmek istenmektedir. Ulusal özlerin, yerel renk ve kaynaşmaların, bölgesel özelliklerin canlandırıldığı, kutlandığı, tazelendiği bu türden, şenlik, bayram ve günler de görsel kaynaklar içerisinde yer alırlar (Örnek, 2016: 66).

Ögel, şenliklerin eski Türklerdeki önemi ve şenliklerin kutlanış amacına göre çeşitlilik gösterdiğini söylemektedir. Ögel, “Eski Türklerde pek çok törenler vardı. ... Devlet törenleri toplumun bütünü ile ilgili idi. Milli şuurun ve birlikte yaşama heyecanlarının doğmasında, en çok rol oynayan olaylar, bu törenler idiler.” (Ögel, 1971: 149) diyerek “Devlet törelerine devlet reisinin başkanlık ettiğini; bu törenlerin ölü gömme törenleri gibi yarı dini törenler veya av törenleri gibi din ile bir ilgisi olmayan şeklinde olabildiğini, kutlanan şenliklerin baharın gelişinin Türkler için en önemli olaylardan birisi olması sebebiyle bahar bayramları, tarih hakkında pek çok bilgiye ulaşabildiğimiz tahta çıkma törenleri ve cenaze törenleri gibi kutlamalar vardır.” (Ögel, 1971: 149-157) demiştir.

Osmanlı döneminde düzenlenen kutlamalar için şenlik sözcüğünün yanı sıra donanma, sur, şadman gibi ifadeler de kullanıldığını aktaran Kırılmış, “Osmanlı Devleti’nde bayramlar, dini günler, mevsimlik, süreli şenliklerin yanı sıra daha çok sarayla ilgili bir olayın kutlanmasına yönelik görkemli şenliklerin yapıldığının bilinmekte olduğunu, saraydaki doğumlar vesilesiyle yapılan veladet-i hümayun; şehzade sünnetleri vesilesiyle yapılan sur-i hitan; evlilik törenleri vesilesiyle yapılan sur-i cihaz; padişahların zafer kazanması vesilesiyle yapılan fetih şadumanlığı; şehzadelerin okuma çağına gelmeleri dolayısıyla kutlanan bed-i besmele; padişahların tahta çıkışları vesilesiyle düzenlenen cülus merasimleri ile yabancı devlet büyüklerinin ve elçilerin Osmanlı Devleti’ne gelmeleri vesilesiyle düzenlenen şenlikler, bayram törenleri, surre-i hümayun töreni, hırka-i saadet ziyareti, mevlid ve cuma törenlerinin Osmanlılardaki kutlamaların belli başlılarını oluşturur.” (Kırılmış, 2020: 107) demektedir.

Şenliklerde Orta Asya'dan Roma'ya, İslam medeniyetinden Orta Çağ'a, Anadolu'dan Avrupa'ya pek çok izlerin harmanlanması, düzenlenen esnaf alaylarında muazzam bir görsellik oluşturulması, savaş oyunları ile büyük zaferlerin canlandırılması, ziyafetlerde binlerce katılımcının doyurulması, bu şenliklerin devlet eliyle gerçekleştirilmesi ve resmi kutlama özelliği taşıması dolayısıyla, devlet ihtişamının, ekonomik gücünün gösterildiği bir alan oluşturulması yönüyle de önemlidir (Kırılmış, 2020: 108).

Önceden olduğu gibi ve günümüzde de kutlanılan şenliklere bir devlet büyüğünün başkanlık etmesi kutlanılan şenliğe resmiyet kazandırdığı gibi aynı zamanda da toplumun aidiyet duygusunu pekiştirmektedir. Toplumu birleştirerek eğitirken aynı zamanda eğlendirici işleve de sahip olan şenlikler; toplumsal bütünlüğün devam ettirilmesini bütүнleştirerek sağlayan, başkanlık eden devlet büyüğü ile devlet ile toplum arasındaki ilişkinin pekiştirilmesini sağlayan, her tabakadan insanın katılım sağlamasıyla toplumsal huzur ve barışın süreklilik kazanmasını sağlayan etkinlikler olması yönüyle önemlidir.

“İnsanlar; musiki, yapılan gösteriler ve çeşitli yarışmalarla eğlenerek; şenlikler doğal ortamlarda gerçekleşmiştir. Buralarda insanların çeşitli hünelerini sergilediği; bastırılan duygularını açığa çıkararak rahatladığı ve sosyalleşerek birbirleriyle kaynaştıkları bilinmektedir.” (Kırılmış, 2020: 112).

Baykara şenlikler için; “Özellikle toplu olarak kutlanan şenliklerle, toplumun daha ortak özelliklere sahip olduğu, kuvvetlendiği düşüncesindedir. Türk hayatındaki şenliklerin, komşu ülkelerin etkisinde öğrenilmiş veya kutlanılmış olmadığını, aksine bütün bu eğlencelerin, sosyal bir hayatın tabii bir gerçeği olarak bilindiğinin ifade etmiştir. Çünkü bunlar insan ruhuna hoş geldiği için yapıldığından, yeni kuşaklar tarafından benimsenmiş ve yüzlerce, hatta binlerce yıl devam etmiştir. Çok uzun süreler devam edip günümüze değin gelen bu kutlamalar yani şenlikler, Türk kültürünün kendisine mahsus büyük bir gerçeğidir.” (Baykara, 2000: 867-898) demektedir.

Baykara'nın şenlik hakkındaki görüşlerinin devamı şu şekildedir: “Şenlik söz konusu olduğunda, kimi zaman şenliklere bazı engeller çıkarılıyordu. Fakat hayatın ve özellikle Türk hayatının kendisine mahsus şartları, bu alandaki geniş hoşgörüsüyle birlikte günümüze kadar gelerek etkin şekilde devam etmesini sağlamıştır. Kısacası Türk insanı, tarihin en eski zamanlarından beri eğlenmesini bilmiştir; çünkü onun birçok şenliği vardı. Türk insanının bu eğlencelerde çoğunlukla aşırı alkol alıp sarhoş olmuyorlar, aşırı sevinç gösterilerinde bulunmuyorlardı. Türkün eğlencesi en eski

zamanlardan beri nezihti, zarıftı ve hoştu. Bunu ihtiyacını, eğlencesini karşılamak üzere yapıyordu.” (Baykara, 2000: 867-898) demektedir. Türk insanı için eğlenmek önemli olmuştur ve şenliğe katılım sağlayanlar için eğlenirken aşırıya kaçmamak, toplumu huzursuz edecek davranışlarda bulunmamak da şenlik kadar önemli olmuştur.

Tuncer Baykara, “Türklerde Şenlikler, Kutlamalar, Toylar ve Eğlenceler” isimli makalesinde şenliklerin unsurlarından bahsetmiştir. “Bu unsurların başında birinci ve temel özellik olarak ‘yemek’ gelmektedir. Şenliğe katılım sağlayanlar karnını rahatça doyurabilmelidir demektedir. İkinci unsur olarak, şenliğe katılım sağlayanların kendi hazırladıkları yiyecekleri ortaya çıkararak ve eksikliklerini diğer insanların getirdikleri ile tamamlayarak birbirleriyle yemeklerini paylaşarak yiyebilecekleri rahat bir ortamın olmasıdır. Üçüncü unsur, eğlencedir. İnsanlar bir şekilde mutlu kılınmalı, eğlendirilmelidir; bu da mutlu kılınmak, göz, kulak veya bedenlerinin hoşluk ve saadet içinde olmasıyla mümkün olabilir. Şenliklerde hem müzik hem çeşitli gösteriler ve yarışlar olmalıdır; insan kendisinin öteki insanlar arasındaki yerini merak eder ve kendini sınamak için yarışmalara katılmak ister diyerek yarışların insan üzerindeki etkisinden bahsetmiştir. Ayrıca katılımın sadece yarışmak değil sevince, mutluluğa katılmak olarak da kabul edilebileceğini dile getirmiştir. Dördüncü unsur, olarak şenliklerin; insanların rahat, huzurlu ve mutlu olmak isteyeceği yerlerde icra edilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Beşinci unsur, cambazlar ve hüner erbabı insanların gösterileridir. Altıncı unsur, insanların bastırdıkları duygularının rahatlamasıdır. Yedinci ve son unsur, şenliklerde insanların insan oluşlarının izlerinin ve özelliğinin bulunmasından dolayı birbirleriyle daha fazla kaynaştıkları ortam olduğunu bu sebeple toplumun bir başka ihtiyacının da karşılandığını, insanların çalışmaya ve dinlenmeye ihtiyacı olduğu kadar eğlenmeye de ihtiyaçları olduğunu söylemektedir.” (Baykara, 2000: 867-898).

Örnek ise şenlik hakkında şu bilgileri vermektedir: “İnsanımızın toplumla, coğrafya ile, doğayla ilişki ve etkileşimlerinin dinamik yansımalarını; sevinçlerini, övünçlerini, coşkularını, boşalımalarını; ekonomik alış-verişlerini, yarışma ve yaratılarını; hatta bölgebencilik = (etnosantrizm)’lerini çeşitli biçimlerde dışa vurdukları bu kutlama ve kutsama günlerinde halkbilimcilerin kaynaklanacağı, esinleneceği, derleyeceği ve belgeleyeceği çok gereç vardır.” (Örnek, 2016: 66-67) demiştir. Samsun’un Bafra ilçesinde geçmiş dönemlerden günümüzde hâlâ

kutlanmakta olan Sele Sepet Top Kandil Şenliği de halk bilimi bağlamında bu çalışmada incelenmiştir.

2.2.Sele Sepet Top Kandil Şenliği

Toplumsal uygulamalar ülkemiz genelinde kabul görmekle birlikte bölgesel olarak farklılaşmakta ve çeşitlilik arz etmektedir. Bu uygulamalar her bölgenin kimliğini özgün bir şekilde ortaya koyarak kültürel devamlılığı sağlamaktadır.

Bafra, çeşitli etkinlikleri ile sosyal ve kültürel hayatın canlı olduğu bir ilçedir. Bu kültürel etkinliklerin başında Sele Sepet Top Kandil Şenliği gelmekle birlikte şehirde yılın belirli günlerinde düzenlenen Karpuz Kavun Festivali (her yılın Ağustos ayının ikinci yarısında düzenlenir), Hıdırellez Şenlikleri ve Neyzen Tevfik Kültür Şenlikleri gibi kültürel değerler de vardır.

Tarihi tam olarak bilinemese de Bafra halkı arasında yüzyıllardır kutlanılan bir gelenek olarak kalıplaşmış bir şenlik olan Sele Sepet Top Kandil Şenliği'nin temelinde eğlence, yardımlaşma ve paylaşım vardır.

Ramazan ayının toplum hayatı üzerinde önemli bir yeri olduğu aşikârdır. Ramazan ayının özellikle Bafra'da büyüyen çocuklar açısından ayrı bir önemi vardır. Her yıl, Ramazan ayının 14'ü akşamını 15'i gününe bağlayan akşam Bafra'da şenlik yapılır. Buna halk arasında "Sele Sepet Şenlikleri" ya da "Sele Sepet Top Kandil Şenlikleri" denir. Herkes çocuğuna halk arasında "sele sepet top kandil" adı verilen (Resim 2. 1) renkli akordiyona benzeyen içerisine mum yakılan kâğıttan fenerler alır. Şenlik akşamından birkaç gün önce bu kâğıttan fenerler Bafra'daki bakkallarda satılmaya başlanır. Yılın diğer günlerinde ilçede zorlukla bulanabilecekken şenliğin yaklaştığı günlerde bakkal, kırtasiye gibi yerlerde satışı yapılmaktadır.

Evinde sele sepet gecesi mahalleye çıkıp kapı kapı dolaşacak çocuğu olan aileler de bu gece dışarı çıkacak çocuğu olmayan aileler de evlerinde gelecek misafirler için şehre özgü olarak bilinen şekerli tatlı olan nokul, şeker, bozuk para veya meyve bulundururlar. Bu şenlikte genellikle ana okul çağındaki çocuklardan başlayarak neredeyse üniversite çağına gelmiş çocuklardan oluşan kızlı erkekli gruplar kendi mahallelerinde maniler söyleyerek kapı kapı dolaşırlar. Mahalledeki hemen hemen her kapıyı maniler eşliğinde çalarlar. Evin kapısını açan ev sahibi evinin durumuna göre

çocuklara ikramda bulunur. Bu gece büyüklerle küçüklerin daha çok kaynaştığı, çocukların sevindirildiği bir gecedir.

M. Öcal Oğuz, Gelişi Güzel Kelimeler isimli kitabında; “ ‘Oruç’ başlığı altında; güç bela orucu aile büyüklerine satan, ‘tekne orucu’ tutan veya ‘oruca direk vuran’ Anadolu çocuklarının bir anlamda fakir fukaraya yardım şenliği olan ‘Amin Bağırma’, ‘Küpecik’, ‘Sele Sepet Top Kandil’, ‘Şivlilik’ gibi bazıları oruç on beş olunca yapılan ve büyüklerle küçüklerin karışıp kaynaştığı şenlikler vardır.” (Oğuz, 2020: 109) demektedir.

Resim 2. 1: Sele Sepet Top Kandil

Kaynak kişilerden Sebahat Kaygusuz 1 Mayıs 2022 tarihinde Bafra’da yapılan derlemede şenlik ile ilgili şu bilgileri vermiştir:

“Sele Sepet Top Kandilin özgeçmişini bilmiyorum ama Ramazanın 15 olduğu için kutlandığını biliyorum. Sadece Bafra’ımıza ait. Sele Sepet için evimize hep şeker alırdık. Biz çocukken şeker toplamaya giderdik. Bizim çocuklarımız da şeker toplamaya gidiyorlardı. En son torunum gitti şeker toplamaya. Böyle gezerlerdi kapı kapı komşuları “Sele sepet biz geldik aç kapıyı biz geldik.” diye güzel bir manisi vardı. Komşularımızdan gücü yeten şeker verirdi, gücü yeten para verirdi. Fenerle gezerlerdi. Sele sepet, fener olur ya öyle bir şeydi, içinde mum yanardı. Mum yakılmasının sebebi herhalde çocuklara ışık olsun diyeydi gezerken. ... Sele sepeti çocuklar, kadınlar hep birlikte kutlardı, erkekleri bilmiyorum ama çocuklar hep birlikte kadınlar ailecek dolaşırlardı, dondurma yenir gelinirdi.” (KK1).

Sele Sepet Top Kandil Şenliği büyük-küçük, kadın-erkek herkesi bir araya getiren şehrin ortak bir kültürel mirasıdır. Bu şenlik insanlar arasında sevgi, saygı ortamı oluşturmakta insanlar arasındaki komşuluk ilişkilerini güçlendirmekle birlikte insanları sosyalleştirmektedir.

Kaynak kişilerden Emine Yazıcı 1 Mayıs 2022 tarihinde Bafra’da yapılan derlemede şenliğin Bafra’nın köylerine yansması ile ilgili şu bilgileri vermiştir:

“Ben Bafra’nın Gazibey köyündenim, ben 17 yaşıma kadar köydeydim, 18 yaşımda Bafra’daydım. Ben küçükken köyde hiç sele sepet kutlamadık. Sele sepeti ben Bafra’ya geldikten sonra bildim.” (KK2).

Kaynak kişilerden Melahat Balta 1 Mayıs 2022 tarihinde Bafra’da yapılan derlemede şenliğin Bafra’nın köylerine yansması ile ilgili şu bilgileri vermiştir:

“Benim çocuklarım kutlamazdı. Çocuklukları köyde geçti Karpuzlu köyünde orada sele sepet kutlanmıyordu.” (KK3).

Her iki kaynak kişimizin de çocukluklarının Bafra’nın farklı köylerinde geçmiş olması ve sele sepeti çocukluklarında kutlamamış olmaları bu şenliğin Bafra’nın merkezinde kutlanıyor olduğunu göstermektedir.

Bafra’da kutlanan Sele Sepet Top Kandil Şenliği, Türk kültürünün önemli unsurlarından biridir. Geçmişten günümüze kutlanma şekli değişmiş olsa da tüm sıkıntılara (askeri ihtilal, pandemi) rağmen günümüzde de halen kutlanmaya devam etmektedir.

Şenlik ile ilgili olarak eski fotoğraflara ulaşılmaya çalışılmış olup Bafra hakkında araştırma yapan aynı zamanda Bafra sakini olan Saffet Ay'ın fotoğraf arşivinden Resim 2. 2, Resim 2. 3 ve Resim 2. 4'e ulaşılmıştır.

Resim 2. 2: (Bafra) Tarihi tam olarak bilinmemekle birlikte çocukların üzerindeki kıyafetlerden şenliğin yaz dönemine denk geldiği tahmin edilen bir şenlik akşamı

Resim 2. 3: (Bafra) Tarihi tam olarak bilinmemektedir

Resim 2. 4: (Bafra) Tarihi tam olarak bilinmemekle birlikte dönemin belediye başkanının fotoğraf karesinde yer alması sebebiyle 1994-2004 yılları arasına denk geldiği tahmin edilen şenlik akşamı

Çocukluğunu Bafra’da geçirmiş Kaynak Kişi Saffet Ay’dan derleme sırasında 1980 yılı askeri ihtilal dönemindeki şenlik ile ilgili olarak; *“Bir ara şube başında fener alayları yapılırmış. Gece şube başında çamlık diye bir yerimiz var orada toplanır tüm Bafra’nın çocukları yukardan aşağı Bafra’ya doğru ellerinde fenerlerle manilerle oradan Bafra’ya doğru Cumhuriyet Meydanına doğru gelirlermiş. Bunu 1980 yılına kadar yapmışlar. Askeri ihtilalden sonra sokağa çıkma yasakları falan o zamanlar denk geliyor şimdiki korona zamanı nasıl bayramları iptal ettiler o zamanlar da iptal edilmiş unutulmuş.”* (KK5) şeklinde bilgiye ulaşılan kaynak kişinin “şube başı” dediği yer Bafra’nın en bilindik caddesi olan Gençlik Caddesinin ortalarında bulunun Askerlik Şubesidir. Askeri ihtilal ve pandemi zamanı her ne kadar kısıtlı imkanlarla kutlanmış olsa da günümüzde hâlâ kutlanıyor oluşu ilçenin bu şenliğe dolayısıyla kültürüne olan bağlılığını göstermektedir.

Bafra sakinlerinden Recep Yılmaz Bafra’nın internet haber sitesinde (Bafrahaber.com) *“Mahyalar ve Sele Sepet”* isimli yazısında şenliğin kutlanması ile ilgili olarak şu ifadelerle yer vermiştir:

Çoluk çocuk herkesin dört gözle beklediği ve sadece Ramazan Ayının 14’ünü 15’ine bağlayan gece düzenlenen sele sepet top kandil kutlamaları, eski bir Osmanlı geleneğidir. Bundan yıllar önce Bafra’da, sele sepet top kandil kutlaması için

şekercilerin önünde uzun kuyruklar oluşturulur, özellikle kağıtlı şeker denilen misafir şekerlerinin yanında yine çoğunlukla şekercilerde satılan akordeon şeklinde renkli, yarı şeffaf kağıtlardan yapılp, içine mum konulan kandiller, evin çocukları için alınır. O günü zor eden çocuklar, iftar yemeğini yedikleri gibi ellerinde kandiller ile kendilerini sokağa atar, “sele sepet top kandil, aç kapıyı ben geldim, ayda yılda bir kere kapınıza ben geldim” manisi ile kapı kapı dolaşır, topladıkları şekerleri yanlarında taşıdıkları küçük selelere koyarlardı. Bazı muzip gençler ise evin yetişkin genç kızı varsa “eğer şeker vermezsen kızını almaya geldik” diyerek tekerlemeyi uzatırlardı. Bafra’ya yeni yerleşip, Bafra’nın bu âdetini bilmeyerek evine şeker almayanlar ise kapılarında mani söyleyen çocukları görünce şaşırır ve para vererek durumu kurtarırlardı (Yılmaz, 2013).

Sele sepet gecesi olarak bilinen gece yani Ramazan ayının 14’ünün 15’ine bağlanan gecesi iftarın ardından çocuklar gruplar halinde kümelenir. Oturmuş oldukları mahallede toplanırlar.

Gazi Üniversitesi Türk Halk Bilimi Araştırma ve Uygulama Merkezi (THBMER)’in hazırlamış olduğu “Türkiye’de 2010 Yılında Yaşayan Ramazan ve Kurban Bayramı Geleneksel Kutlamaları” kitabında Sele Sepet Top Kandil Şenliği şu şekilde anlatılmıştır:

Çocukların ellerindeki fenerler sayesinde gece bir anda aydınlanırken henüz gruplara katılmamış çocuklar çağırılır:

Mahallede şenlik var

Bize geldi etraf dar

Sele sepetleri alın

Çıkın yola ey çocuklar

Ardından ise şu mani söylenmektedir:

Haydi, hep gezelim

Şekerleri süzelim

Bu gece sele sepet

Eğlenelim, gülelim

Belirli bir düzen içinde evleri gezmeye başlayan çocuklar ilk durakta şu maniyi söylerler:

Sele sepet top kandil

Aç kapıyı ben geldim

Ayda yılda bir kere

Kapınıza ben geldim

On bir ayın sultanı

Geçiyor Ramazan ayı

Açın kapınızı bize

Amca, hala, teyze, dayı

Bu manileri duyan ev sahipleri kapıları çocuklara açar ve onlara; bir gece önceden veya gündüzden hazırlanan yöreye özgü üzümlü veya cevizli olarak hazırlanan nokullardan ikram eder. Hamur işi bir yiyecek olan nokulun yanı sıra çeşitli şekerler, para, üzüm, incir gibi ikramlarda bulunurlar. Kapılarını açmayan ev sahipleri için çocukların söylediği mani aşağıdaki şekildedir:

Açın kapınızı bize

Uğur gelir evinize

Eğer bahşış verirsiniz

Bolluk getirir size

Ev sahipleri kendileri için söylenen bu özel mani karşılığında çocukların hepsine genellikle para verir. İçindeki mum yüzünden bazen sele sepetler tutuşup yanabilir. Başına böyle bir kaza gelen çocuk ağlamaya başlar ve babasının yenisini alması ile şu maniye söyler:

Sele sepetim yandı

Şekeri içinde kaldı

Üzüntümü gören babam

Bana yenisini aldı

Ev sahiplerinden aldıkları hediyeleri yanlarında taşıdıkları sepetlere biriktiren çocuklar mani söyleyerek ziyarete devam ederler;

Ey! Ev sakinleri

Verin bize telkinleri

Sele sepet geçiyor

İkram edin şekerleri

Sele sepet geleneğinde fazla toplanan hediyeler ve paralar çocuklar için birer övünç kaynağıdır. Bu gelenek Bafra'da halen sele sepet şenliği adı altında devam ettirilmektedir (edt. Oğuz vd. 2010: 69-70).

Sele sepet gecesi söylenilen başka maniler de vardır:

“Büyükleri sayalım,

Küçükleri sevelim,

Ramazan ayı geçiyor,

Kıymetini bilelim.” (Bafra Belediyesi, 2019).

Kaynak kişilerimizden çocukluğunu Bafra'da geçirmiş Kübra İlay Yavuz derleme sırasında şenlik ile ilgili “... Sonrasında oturuyorduk kaldırıma bu tez çalışmasının sahibi olan ablamla birlikte harçlık verdilerse harçlıklarımızı sayardık çikolata verdilerse çikolatalarımızı bölüşürdük. Hangimizin şekeri çikolatası daha fazla oldu diye bir rekabete girerdik birlikte. O şekilde eğlenceli geçerdi. Mahallede

bir şenlik havası olurdu. Büyükler de sevinirdi onlar da o gün eğlenirdi. Tez çalışmasının sahibi ablamla birlikte fenerlerimizi aldık kapı kapı dolaşırken benim fenerim yandı zaten fenerim hep yanardı. Ablam da bana kıyamaz dayanamaz kendi fenerini verirdi. Evde de ailemiz hep yedek fener bulundururdu çünkü herkesin başına gelebilecek bir olaydı bu. Sonra koşa koşa giderdik ablama evden fener alırdık. Tekrar çıkardık diğer çocukların arasına katılırdık. Bu da unutamayacağım anılarımın arasında bir şey.” (KK12) anısını aktarmıştır.¹

2.3.Sele Sepet Top Kandil Kutlamalarının Tarihi Geçmişi

Ülkemizde Sele Sepet Top Kandil Şenliğine çok benzer Sinop'ta “Helesa” ve Konya'da ise “Şivlilik/Şivlilik Günü” adı verilen kutlamalar yapılmaktadır. Sele sepetin tarihi kökeni hakkında çok geniş ve detaylı bilgi bulunmamakla birlikte bahsedilen her iki kutlamanın da Ramazan ayında yapılıyor olması ve özellikle Sinop ile Bafra arasındaki coğrafi yakınlık (107 km) göz önünde bulundurulduğunda kimin kimden esinlendiği bilinmemekle birlikte bir kültürel esinlenmenin olabileceği söz konusudur.

Oğuz, Küreselleşme ve Uygulamalı Halk Bilimi adlı kitabında kültürden kültüre, ülkeden ülkeye blok halinde kültürel aktarımların yaşandığı günümüzde, kültürün sürekliliğinin korunarak değil yayılarak sağlanabileceğini aksi durumunda yerel kültürlerin yok olma sürecine gireceğini (Oğuz, 2013: 24) ifade etmiştir.

Gazi Üniversitesi Türk Halk Bilimi Araştırma ve Uygulama Merkezi (THBMER)'in hazırlamış olduğu “Türkiye’de 2010 Yılında Yaşayan Ramazan ve Kurban Bayramı Geleneksel Kutlamaları” kitabında Helesa şu şekilde anlatılmıştır:

Helesa, Sinop iline özgü bir bayram ritüeli olup, ortaya çıkışı konusunda yaygın bir efsane anlatılmaktadır. Efsaneye göre, kış mevsimlerinde Karadeniz’de yelken açan gemiler sığınacak üç liman bulurlarmış. Bu limanlar, Temmuz, Ağustos ve Sinop’muş. Fakat Temmuz ve Ağustos limanları fırtınalı zamanlarda dalgaları engelleyemedikleri için gemiler Sinop limanına yanaşmış. Böyle fırtınalı günlerin birinde bir gemi Sinop limanına yanaşır. Haftalarca limanda kalır ve gemicilerin kumanyaları biter. Gemiciler de karaya çıkıp insanlardan yiyecek dilenmek istemezler. Geminin kaptanının aklına bir

¹ Kaynak kişi ile bu anılara ortak olan derleyici de kaynak kişinin bu aktardıklarına ek olarak; her şenlik akşamı sele sepetin yanacağına emin oldukları halde yanmaya başladığında kardeşine bir şey olacak diye korktuğunu diğer çocuklarla birlikte sele sepeti söndürdüklerini anımsadığını, kendi sele sepetini kardeşine verdikten sonra kendi evlerine giderek yeni bir sele sepet aldıklarını hatırladığını aktararak şenliğin kış akşamlarına denk geldiği zamanlarda dahi ellerine eldiven giyerek sokağa çıkıp şenliği diğer çocuklarla birlikte sevinç ve coşku içerisinde kutladıklarını söylemektedir.

fikir gelir ve eline feneri alıp ev ev mani söyleyerek dolaşır ve yiyecek içecek toplar. Bugünden sonra bu uygulama Sinop'ta gelenek halini alır ve her Ramazan ayının on beşinden başlayarak her akşam Helesa'ya çıkılır. Yörenin gençleri, fenerlerle, mumlarla süsledikleri kayıklarıyla kıyıya çıkarlar. Akşam iftardan sonra bu kayıkları dörder beşer kişi omuzlarına alıp mahalleye gelirler. Kayığı her evden görülecek şekilde açık bir alana koyarlar ve her evin kapısının önünde Helesa manisinden parçalar söyleyerek bahşiş toplarlar. Evlerden Helesacılara bahşişler atılır ve bu bahşişler mendilin içine koyulup, düştüğü yer görülsün diye mendilin ucu yakılır. Helesa manilerinden iki örnek şöyledir:

Bismillahla başlayalım

Ayva dalı taşlayalım

Bu yıl burada kışlayalım

Helesa yelesa

Heyemola yusa hop

Altımızda çürük minder

Altını üstüne dönder

Aman beyim bahşiş gönder

Helesa yelesa

Heyemola yusa hop

Toplanan bahşişler bir hayır kurumuna bağışlanır. Helesa geleneği uygulaması tam bir şenlik havasında geçer ve halen Sinop'ta bütün canlılığıyla yaşatılmaktadır (edt. Oğuz vd. 2010: 46-47).

Kaynak kişilerden çocukluğunu Sinop'ta geçirmiş Ruhi Utku 08 Mayıs 2022 tarihli derlemede Helesa ile ilgili şu bilgilere yer vermiştir:

“Sinop'ta çocuklarla giderdik kutlardık, böyle gemicileri kurtarma taklidi yapıyorlardı urgan alıyorlardı sarıyorlardı, temsili küçük gemiye tepsiye mum yakılırdı, çıkarlardı işte helesa helesa diye. Kalabalık olurdu insanlar toplanırdı. Sokaklar karanlıktı aydınlatma amaçlı mum yakılırdı. Kapıları çalıp harçlık toplardık. Kayıklarını kartondan yapan da vardı, maket tekne de oluyordu.” (KK8).

Sinop'ta kutlanan Helesa ile Bafra'da kutlanan Sele Sepet Top Kandil Şenliğinin benzer yönleri olduğu aşikârdır. Her ikisinin de Ramazan ayında kutlanıyor olması, Helesa'nın Ramazan ayının 15.günü kutlanırken Sele Sepet Top Kandil Şenliğinin Ramazan ayının 14'ünü 15'ine bağlanan gece kutlanıyor olması, her iki şenlikte de mani söyleyerek kapı kapı dolaşılması bu benzerliklerdendir. Ancak; Sele Sepet Top Kandil Şenliğinde çocukların kapı kapı gezerken Helesa'da Sinop'un gençlerinin kapı kapı dolaşması iki kutlama arasındaki belirgin farklılıklardandır. Çünkü, Bafra'daki

kutlamada çocukların kapı kapı dolaştığı belirli bir saat dilimi vardır çocuklar gece geç saatlere kadar sokakta kalmaz ama Helesa’da böyle bir şey söz konusu değildir.

Gazi Üniversitesi Türk Halk Bilimi Araştırma ve Uygulama Merkezi (THBMER)’in hazırlamış olduğu “Türkiye’de 2010 Yılında Yaşayan Ramazan ve Kurban Bayramı Geleneksel Kutlamaları” kitabında Şivlilik şu şekilde anlatılmıştır:

Şivlilik geleneği Konya’da üç ayların başlangıcı olan Recep ayının ilk günü yani Regaip kandilinden bir gün önce başlar ve kandil gününün akşamına kadar devam eder. Çocuklar şivlilik için özel olarak satılan fenerlerden alırlar ve akşam olunca fenerlerin mumları sönene kadar sokaklarda dolaşırlar. Kandil gününün sabahı erkenden kalkarak ellerinde kese ve torbalarla sokaklarda koşan çocuklar herkesin kapısını çalar ve hep bir ağızdan şu maniyi söylerler:

Şivli şivli şişirmiş
Akşam olup pişirmiş
İki çörek bir börek
Şivliiiiii! Şivliiii!

Ev sahipleri ise önceden şivlilik gününe özel olarak aldıkları yiyeceklerden çocukların torbalarına birer tane koyarlar. Eskiden şivlilik gününe özel olarak hazırlanan buğdayın kavrulması ile yapılan kavurgalar dağıtılırken bugün şeker, çikolata gibi hazır yiyecekler dağıtılmaktadır. Bugüne özel Konya’daki dükkanlarda şivlilik paketleri hazırlanır. Konya halkı paketlerden önceden alarak hazırlık yapmaktadır. Festival havasında geçen bu günde yetişkinler de kendi aralarında “bişi” adı verilen; yumurtalı hamurun yağda kızartılmasından elde edilen yöresel bir yemeği dağıtırlar (edt. Oğuz vd. 2010: 71).

Konya’da kutlanan Şivlilik ile Bafra’da kutlanan Sele Sepet Top Kandil Şenliği arasında her iki kutlamada da çocukların kapı kapı geziyor olması ve kapıya gelen çocuklara ikramlarda bulunulması onların boş çevrilmemesi açısından benzerlikler bulunmaktadır. Ancak, iki şenliğin de kutlanma zamanları açısından farklılıklar bulunmaktadır.

Sele Sepet Top Kandil Şenliğini tarihi geçmişi konusunda Bafra’nın tarihi araştırmacıları tarafından çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Bunlardan birisi de sele sepetin III. Murat zamanındaki mahyalara dayandığı görüşüdür.

“Mahya” Türk Dil Kurumu Sözlüğünde: “(ma’hya), Farsça mah + Arapça -iyye 1.isim Ramazan gecelerinde, camilerde iki minare arasına gerilen ipler üzerine kandil veya elektrik ampulleriyle yazılan yazı veya yapılan resim. 2.isim, mimarlık çatılarda iki eğik yüzeyin birleştiği bölüm.” (<https://sozluk.gov.tr/>) şeklinde geçmektedir.

İlçenin yerel ve internet gazetesinde Bafra sakinlerinden Recep Yılmaz, “Bu şenliğin mahyalardan günümüze kadar geldiği görüşündedir. Bugünkü Sele Sepet Top

Kandil kutlamalarının kökeninin sadece Ramazan`da ve halk arasında kandil geceleri olarak da söylenen kutsal gecelerde, minareler arasına gerilen mahyalara dayandığını ileri süren Yılmaz; minarelerde kandil yakılması âdetinin ne zaman başladığının tam bilinmemekle birlikte Sultan 3. Murad zamanında, Şubat 1588`de, Berat, Regaib ve Mevlid gecelerinde kandiller yakılması için ferman çıkarıldığı bilinmektedir der. Sonraki dönemlerde bu geleneğin birçok Anadolu ve Rumeli şehrine yayıldığını, bir mahya için bazen 400-500 adet kandil gerektiğini, mahya kurulması için camilerin minarelerinin en az iki adet olmasının uçurtmacılık geleneğinin de ortaya çıkmasına neden olduğunu belirten Yılmaz, kandil uçurtması yapmak için tek minare yeterlidir, demektedir. Bunun için öncelikle sağlam bir ip gerektiğini, ipin bir ucunun minarenin şerefesine asıldığını, diğer ucunun ise yerden yaklaşık iki metre yükseklikteki bir yere takıldığını, ardından kandillerin uçurtmacı tarafından muhafazalı kaplar içerisinde minareden aşağı bırakıldığını, kandillerin peş peşe bırakılmasının, kandil ışıklarının yansımaya dolayısıyla da ışık hareketlerine sebep olduğunu anlatan Yılmaz, kandillerin yağının ancak 2 ya da 3 saat içinde tükendiğini, muhafazalı kaplar içindeki kandillerin, uçurtmacı tarafından yere indirildiğinde uçurtmacıya hediyeler verildiğini, hediye olarak verilen şeker ve kurabiyelerin kandil muhafazalarının içine konulduğunu, uçurtmacıya bazen de para verildiğini söylemektedir. Yılmaz, Bafra`da çocukluğu geçmiş herkesin bildiği ancak kaynağı konusunda çok tartışmalara sebep olan sele sepet kutlamalarının başlangıcının bu kandil muhafazasına şeker koyma olayıdır.” (Yılmaz, 2013) diyerek bu iddiasını ortaya koymaktadır.

Mahyacılık hem zor hem de pahalı bir iştir. Bir mahya için yüzlerce kandilin kullanılması oldukça masraflı olduğundan bu masraflar önceleri efkaf [vakıflar] tarafından karşılanmış mahya ve uçurtma düzeneklerinin her yerde artması maddi açıdan sorun teşkil etmeye başlamıştı. Halkın, özellikle gençlerin bu duruma çözüm bulması gecikmez. Gençler yağ parasını gönüllü olarak toplama kararı alırlar. Kandil yağı parası toplamak için gençlik grupları oluşturulur, kandiller ve uçurtmalar kandil yağı takviyesi için yere indirildiğinde onları camilere yakın işlek yollara gerip gelip geçenlerden kandil yağı bağıışı yapılması istenir. Gruplar arasında ara sıra küçük kavgalar çıksa da gençler bu konuda çok başarılı olmuştur. Getirisi yüksek her işte olduğu gibi 16. Yüzyıl Osmanlısında seleciler adı verilen ve sayıları 7 bin civarında olan dilenciler, yağ parası toplayan gençleri örnek alarak; yünden hırkaları, bir elinde ışığı topu andıran kandilleri, başlarında hasırdan şapkaları, diğer ellerinde seleye benzeyen sepetleriyle maniler söyleyerek, kapısını çaldıkları evlerden zamana ait gıdalar, şekerler ve para toplamaya başladılar. Bu manilerin en çok sevileni ve günümüze kadar taşınan ellerinde taşıdıkları sele ve kandille ilgili olan “sele sepet top kandil aç kapıyı ben geldim, ayda yılda bir kere kapınıza ben geldim” şeklinde söylenendir. Bunun dışında onlarca daha mani bulunmaktadır. Mahyaya ilgisi büyük olan halk selecilerin başlattığı geleneğe de sahip çıkar yağ parası toplayan gençlere de selecilere de yardımlarını esirgemez. Osmanlının her yerine yayılan gelenek, boyut

değiştirir. Gençlerin, kandil yağı parası toplamak için başlattığı, seçicilerin dilenmek için de olsa devam ettiği geleneğe çocuklarda sahip çıkar. Çocuklar, sokaklara mahya ve uçurtmaları geremezler ama buldukları iplerle sokaklardan geçenlerin yollarını keserler ve kandil yağı parası isteyerek küçük harçlıklarını çıkarırlar. Bu gelenek Bursa ve civarında ip tutma adıyla halen de sürmektedir. Şenlik, mum parası, yağ parası, kandil parası, ya mum ya para, ip tutma, helesa [sellime çıkmak] sele sepet top kandil gibi farklı isimlerle anılsa da, seçicilerin her yıl devam ettirdiği manili şenlik gecesine taklitçi yeteneklerinden hiç bir zaman şüphe duyulmayan çocuklarda iştirak ederler. Artık onların da ellerinde kandil ve seleler vardır. Neredeyse Anadolu'nun çoğu şehrinde yıllarca sürdürülen bu güzel gelenek, zaman içerisinde büyük şehirlerden başlamak üzere kaybolmaya ve unutulmaya yüz tuttu. Kültürü ve gelenekçi yapısıyla Bafra halkı, seçicilerin başlattığı kandille şeker toplama geleneğini hiç bırakmayarak günümüze kadar sürdürdü. Göçler vasıtasıyla Bafra'ya gelenler de Bafra halkına ayak uydurmuş ve geleneği sahiplenmiştir (Yılmaz, 2013).

Bafra'nın tarihi konusunda araştırma yapan Yılmaz'ın bu görüşüne göre; Osmanlı Devleti'nin 12. padişahı olan III. Murat zamanı 1500'lü yıllara tekabül etmektedir. Bu da bu şenliğinin tarihinin 500 yıllık bir geçmişe sahip olabileceğini göstermektedir.

Kaynak kişilerden Bafra'nın tarihi geçmişi konusunda kendi imkanlarıyla araştırmalarda bulunan Saffet Ay ile 05 Mayıs 2022 tarihinde Bafra'da yapılan derlemede bu şenliğin tarihi hakkında şu bilgilere ulaşılmıştır:

“Konya’da da şeker günü deniyor galiba Konya dımbılı olması lazım kapı kapı dolaşıp onlara Konya’ya has bir şeker var o şekerden dağıtıyorlar çocuklara onlar da ellerinde fenerle geziyorlar. Onlar ramazanın 2-3 günü içinde yapıyorlar başında. Biz de ramazanın 14’ünü 15’ine bağlayan gece yapılıyor. Tarihçiler bunu Rumların kutladıklarını söylüyor ki ben bunu efsane olarak görüyorum. Çünkü Rumlar senin o ayın 14’ünü 15’ini niye kutlasınlar. Kutlarsa bayramını kutlarlar. Bayramda olması lazım. Ama yazılıyor tarihte bu var Rumların kutladığı. Sinop’ta çocuklar gelen gemileri gece karşılamak için fener alayları kutluyorlar o gece oradan da devşirme yoluyla gelmiş olabilir Bafra’ya. Ama değişime uğramış yani. Ama bu sele sepet top kandil Osmanlı’da yok onu biliyoruz yani var diyen de kaynak gösteremiyor. Kaynak gösteremediğin zaman varlığı şüphelidir. Neden diyeceksiniz çünkü Osmanlı arşivleri elimizde bizim Bafra ile ilgili, sele sepet diye bir eğlence yok ayın 15’inde kutlanan bir eğlence yok ona benzeyen bir eğlence de yok. 600 yıllık bir gelenek diyorlar ama bunu neye karşı söylüyorlar kaynak yok. Buraya Evliya Çelebi gelmiş Ramazanın 15’inde gelmiş. Onun denk gelmesi lazım kaynağı elimizde ramazan ayında aç kaldığını söylüyor. Herkes oruçlu olduğu için.” (KK5).

Kaynak kişinin elindeki belgelerden ve Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesini 17.yüzyılda yazdığı göz önüne alındığında bu şenliğin 600 yıllık bir tarihi geçmişe sahip olduğu görüşü oldukça farazidir. Ancak bu tezin amacı bu şenliğin tarihini tam olarak ortaya koymak olmadığı için bu kısımda sadece görüşlere yer verilmiştir.

2.4.Sele Sepet Top Kandil Şenliğı Kutlamaları

Bafra'nın merkezinde çocukluğunu geçirmiş her çocuk sele sepet şenliklerinin kutlamasına ya ortak olmuş ya da bu kutlamaları bir şekilde görmüş veya duymuştur.

Tam olarak ne zamandır kutlandığı bilinemese de Bafra halkının yerel tarih araştırmacılarına göre yaklaşık 450 yıllık bir geçmişı olduğu düşünülen sele sepet şenliğini geleneksel olarak kutlayan Bafra'da bir dönemin belediye başkanının halkın eğlenmesini sağlamak amacıyla yerel sanatçılarla başlattığı konserler kendisinden sonra yerine gelen belediye başkanlarınca da devam etmiş ve yerel sanatçılarla başlayan bu konserler zamanla ülkede duyulmuş sanatçılarla verilen havai fişek gösterilerinin yapıldığı konserlere dönüşmüştür.

Bafra'nın yerel basını ve halkının görüşlerine göre Sele Sepet Top Kandil Şenliklerinin kutlamaları bu sebeple aslına uygun olmaktan çıkmıştır. Ancak yine Bafra Belediyesi, Bafra'nın bu kültür değerinin aslına uygun olarak kutlanması için adım atmıştır. Halkın kültürel değerlerinden kopmadan tüm ilçenin şenliğe katılımını sağlamaya çalışmışlardır.

450 yıllık tarihe sahip bu güzel gelenek için, yanlış uygulamalardan dolayı maalesef tehlike çanları çalmaktadır. Son yıllarda sele sepet top kandil gecelerinde atılan maytap, füze, kız kaçırın gibi barutlu patlayıcılar çocukları korkutmakta, yaralanma ve yangınlara bile neden olmaktadır. Yumurta atmak, arabalarla sokaklardan hızlı geçmek, şenliğı park salon veya kapalı yerlerde kutlamak, konserler düzenlemek dejenerasyona neden olmaktadır. Bunun yerine özellikle eskiden olduğu gibi askeriye veya belediyenin, fener alayları geçidi yapması, çocuklara kandil dağıtması, sokakta Hacivat Karagöz gibi gölge oyunlarının oynatılması, pamuk şekeri, bileyci, kalaycı horoz şekercileri gibi eski mesleklerin canlandırılması, bazı yolların otomobillere kapatılması, belediye bandosunun geçit töreni gibi aktivasyonları daha yerinde olacaktır. Aksi durumda 450 yıllık tarihi olan bu Osmanlı geleneğinin, tarih olması kaçınılmazdır. Yerel yöneticilerin bundan sonra daha duyarlı davranması gerekmektedir (Yılmaz, 2013).

Çocukluğunda şehirde şenliğı kültürel ve geleneksel olarak kutlamış yerel halk ve Bafra basını (yazarları) tarafından çokça eleştirilen bu durum zamanla yerini yeniden geleneksel kutlamalara bırakmıştır.

Bafra sakinlerinden Ali İhsan Başol Bafra'nın internet haber sitesinde (Bafrahaber.com) “*Sele Sepet Konserlerin Adı Oldu*” isimli yazısında şenliğin ilçede verilen konserlerle kutlanıyor oluşunu şu şekilde eleştirmiştir:

Kaynağı en az 450 yıl öncesine dayanan ve Bafralıları tarafından korunarak bugünlere kadar yaşatılan Sele Sepet Top Kandil geleneği belediye eli ile yok olma tehlikesi yaşıyor. Sele sepet akşamları sokaklar daha sakin, daha sessiz. Artık maniler söylenmiyor, fenerler yakılmıyor. Kapıların zilleri çalmıyor, evlere şeker alınmıyor. Artık Ramazanın 14'ünü 15'ine bağlayan akşamlar on binlerce insan; anneler, babalar, çocuklar konserlere gidiyor. Manilerin yerini türküler, şarkılar fenerlerin yerini havai fişekler almış. Geçtiğimiz yıllarda kaç yıllık olduğunu, Bafra'ya ait olup olmadığını tartıştığımız sele sepet geleneği dev konserler yüzünden yok olmak üzere. Önce, maytap ve kız kaçırانlar ile sele sepet akşamlarını kbusa çevirdik. Bundan yirmi yıl önce, içinde benim de olduğum haylaz gençler tarafından, paragöz bakkalların sattığı maytap ve kız kaçırانların, kadınların, çocukların yoğun olduğu yerlerde patlatılması ve emniyet güçlerinin etkili ve kararlı tedbir almaması üzerine zamanın belediye başka Sele Sepet geleneğini şenliğe çevirdi ve belediyenin himayesine aldı. Belediyenin maddi imkanları ile şekerler, fenerler dağıtılacak, Mehteran takımı marşlar söyleyecek, Hacivat Karagöz oynatılacak, Ramazan kendine yakışır şekilde yaşanacaktı. 1998 yılında dönemin Belediye Başkanı tarafından belediye binası önünde tertip ettiği sele sepet şenliği onun başlangıcı oldu (Başaloğlu, 2013).

Kaynak kişilerden Murat Öz 4 Mayıs 2022 tarihinde Bafra'da yapılan derlemede şenlik ile ilgili şu bilgileri vermiştir:

“Ben doğduğumdan beri yaklaşık 29-30 senedir Bafra'da yaşıyorum. Sele sepetin olduğu gün mahallede arkadaşlarla toplanırdık herkes kendi ailesine atom falan aldırırdı elimize bir sepet yapardık bir de kapı kapı gezip atom atom diye bağırırdık atom satardık. Kapılara giderdik sele sepet top kandil diye her kapıyı tıklardık. Bir de o şarkıyı söylerdik, selesepet top kandil aç kapıyı biz geldik diye. Kapıyı açarlardı isteyen harçlık verirdi isteyen şeker verirdi. Mahalledeki bütün kapıları gezerdik. Mahallede o yaşlarda çocuk kim varsa toplanırdık 10-15 kişi yani kız erkek karışık. Sele sepet yuvarlak açılıp kapanan bir şey içinde mum olurdu mum koyardık onu kaldırırdık renkli renkli yuvarlak bir şeydi ışığı yandığı zaman böyle göz alan bir şeydi. İçine mum yakılmasının sebebi ışık olsun diyeydi akşamları kapıları geziyorduk. Sele sepet her Ramazanın 14'ünü 15'ine bağlayan gecesiydi. Annemiz babamız bizim kutlamamız için bizi teşvik ediyorlardı.”(KK4).

Bafra Belediyesinin 2019 yılında düzenlemiş olduğu ve 19 Mayıs akşamına denk gelen Sele Sepet Top Kandil Şenlikleri şehirde büyük bir coşku ve küçükten büyüğe kadın erkek büyük bir katılımı ile gerçekleşmiştir. Öncelikle iftardan sonra çocukların kendi mahallelerinde mani söyleyerek kapı kapı gezip şeker ya da ev sahibin

ikramlarını sunmaları sağlanmıştır. Böylece gelenekten kopulmaması sağlanmıştır. Daha sonra ise saat 20:30'da şehrin herkes tarafından da bilinen Gençlik Merkezinde toplanılarak şehrin meydanına geçilerek yapılan şenlikte; çocuklar için balon dağıtılmış ve şeker ikramı yapılmış, animatör eşliğinde yarışmalar düzenlenmiş, kukla gösterileri, şimdilerde çocukların ilgisini oldukça fazla çeken spiderman, miki fare tiplerleri ile tahta bacaklı adam gösterileri ve Karagöz Hacivat Oyunu olarak da bilinen Hayal Oyunu sergilenmiştir. Ayrıca bunun dışında ateşbaz gösterileri, yüz boyama ve şişme oyun etkinlikleri de yapılmıştır.

Ülkemizi ve tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgını nedeniyle çeşitli kısıtlamaların olduğu ülkemizde 2020 ve 2021 yıllarında sele sepet şenlikleri pandemiye denk gelmiş olup kapı kapı gezmek bir yana insanların birbiri ile konuşmaya korktuğu o günlerde Bafra Belediye Başkanı, Karagöz-Hacivat, Nasreddin Hoca ve yeniçeri kıyafetleri ile tiplerleri, davul zurna ekibi ile birlikte Ramazan ayının 14'ü akşamını 15'i gününe bağlayan gece balonlarla ve sele sepetlerle süslenmiş üstü açık bir otobüs (Resim 2. 5) ile Bafra'nın sokaklarını dolaşmıştır. ([https://www.bafra.bel.tr/ Top-Kandil Senlikleri-2021](https://www.bafra.bel.tr/Top-Kandil-Senlikleri-2021)). Sokağa çıkma yasağı olması sebebiyle Bafra halkı büyüklü küçüklü olarak ellerinde sele sepetler ile maniler eşliğinde balkonlarından Bafra Belediyesinin organize ettiği bu ekibe eşlik etmiştir. (Resim 2. 6) Ülkemizi de etkisi altına almış olan bu süreçte belediyenin kültürün devamlılığını sağlamak için böyle bir kutlama içerisinde olması Bafra halkı için umut edici olmuştur.

Resim 2. 5: Sele Sepet Top Kandil Şenlikleri kapsamında süslenen otobüs

Resim 2. 6: Bafra Belediyesinin üstü açık otobüs ile Bafra sokaklarını gezmesi

Ülkemizde 2022 yılında pandemi sonrası kısıtlamaların kısmi olarak kalkması ile sele sepet gecesi halk sokağa çıkmış ve şenlik büyük bir katılımıla kutlanmıştır. Küçükler ellerinde sele sepetleri ile öncelikle kendi mahallelerinde maniler eşliğinde

gezmişler sonrasında belediyenin daha önceden belirtmiş olduğu toplanma alanı olan Gençlik Merkezi önünde (Resim 2. 7) toplanarak kent meydanına fener alayı yürüyüşü şeklinde büyüklü küçüklü gruplar halinde yürümüşlerdir. Bu yürüyüşe mehteran takımı da eşlik etmiştir. Şenlikte Karagöz- Hacivat, Nasreddin Hoca, Keloğlan gibi kültürümüzün parçası tiplerini yer alırken; animatör eşliğinde yarışmalar, ateşbaz, yüz boyama, sihirbaz, jonglör, akrobasi gibi çeşitli etkinlikler ile çocukların ilgisi üst düzeyde tutulmaya çalışılmıştır. (Resim 2. 8)

Resim 2. 7: Gençlik Merkezi önünde toplanmış Bafra halkı

Resim 2. 8: 2022 yılı Sele Sepet Top Kandil Kutlamaları

Resim 2. 9: 2022 yılı Sele Sepet Top Kandil Kutlamaları

Resim 2. 10: 2022 yılı Sele Sepet Top Kandil Kutlamaları

Resim 2. 11: 2022 yılı Sele Sepet Top Kandil Kutlamaları

Resim 2. 12: 2022 yılı Sele Sepet Top Kandil Kutlamaları

Resim 2. 13: 2022 yılı Sele Sepet Top Kandil Kutlamaları

Bafra halkının kaynağını bilmemesine rağmen bu geleneği halen ilçede yaşıyor olması şehir halkının kültürlerine bağlılığının bir göstergesidir.

2.5.Sele Sepet Top Kandil Şenliğinin Yapısı

Şenliklerin, “Bünyesinde pek çok unsuru barındıran çok katmanlı bir yapıya sahip olduklarını” belirten Türkmen, söz konu yapı içerisinde oldukça çeşitli uygulamalar yer almaktadır diyerek; şenliklerin yapısal özelliklerinin inceleneceği başlıkları “Türkiye’de Festivaller ve Şenlikler” isimli doktora tezinde belirtmiştir (Türkmen, 2017: 164). Bu bölümde bu başlıklar altında Sele Sepet Top Kandil Şenliğinin yapısı incelenecektir.

2.5.1.Adlandırma

Türkmen, “Şenliklerin adlandırılmasında şenliğin düzenlenmesine kaynaklık eden olay, olgu, durum, mekân, ürün, varlık, amaç gibi her türlü etmenin kullanılmakta olduğunu” (Türkmen, 2017: 164) belirtmiştir. Sele Sepet Top Kandil Şenliğinin bu isimle bilinmesinin sebebi şenlikteki çocukların kapı kapı komşu evlerini gezerken ellerinde içerisinde mum olan ilçede “sele sepet” ya da “top kandil” adı ile adlarından nesne bulunmasından dolayıdır. Kaynak kişilerimizle yapılan görüşmelerde; “*Sele sepet top kandil olarak biliniyor.*” (KK2), “*Biz bu şenliği sele sepet diye biliyoruz ama top kandil de dendiği oluyordu.*” (KK11), “*Sele sepetin halk ağzındaki ismi sele sepet top kandildir.*” (KK12) bilgilerine ulaşılmıştır. Kaynak kişilerin bu şekildeki söylemleri de bu durumu kanıtlar niteliktedir.

2.5.2.Zaman ve Süre

“Türkiye’de düzenlenen festivaller ve şenlikler zamanı ve süresi belli eğlenceler içerisinde yer almaktadır.” (Özdemir, 2005: 86-91 akt. Türkmen, 2017: 177). Sele Sepet Top Kandil Şenliği de bu eğlenceler içerisinde yer almaktadır. Her Ramazan ayının 14’ü akşamını 15’i gününe bağlayan akşam iftardan sonra kutlanmaktadır. Çocukların mahallerindeki kapıları gezmeleriyle son bulmaktayken son yıllarda belediyenin düzenlemiş olduğu etkinliklere katılım ile son bulmaktadır. Olağanüstü durumlar dışında da her sene bu zamanda kutlanmıştır.

Sele Sepet top Kandil Şenliği her Ramazan ayının 14’ünü 15’ine bağlayan akşam kutlanıldığı ve Ramazan ayı, Hicri takvime göre belirlendiği için Miladi

takvimde her sene 11-12 gün öne gelmektedir. Bu durum da şenliğin her mevsime denk geliyor oluşuna sebep olmaktadır. Havanın karlı, yağışlı, soğuk olduğu zamanları ile; açık ve sıcak olduğu zamanlardaki kutlanması büyük değişiklik göstermekle birlikte yine de her koşulda katılımcısı sayısında değişiklikleri ile kutlanmaya devam etmektedir.

Gazi Üniversitesi Türk Halk Bilimi Araştırma ve Uygulama Merkezi (THBMER)'in hazırlamış olduğu “Türkiye’de 2010 Yılında Yaşayan Ramazan ve Kurban Bayramı Geleneksel Kutlamaları” kitabının incelenmesinde Türkiye’de Ramazan ayının 14’ü akşamını 15’i gününe bağlayan gece ve/veya Ramazan ayının 15.günü kutlanılan şu uygulamalara yer verilmiştir: Amasya/Taşova/Sepetli köyünde Ramazan ayının 14’ünü 15’ine bağlayan gece kutlanılan Âmin Bağırma, Sinop’ta her Ramazan ayının 15’inden başlayarak her akşam Helesa’ya çıkılması, Kırıkkale/Keskin/Kevenli köyünde Ramazan ayının 15. günü teravih namazından sonra ev ev ziyaret ederek kutlanılan Yoklama uygulamaları. Bu tez çalışmasının konusu Sele Sepet Top Kandil Şenliği olduğu için bu kısımda bu kutlamalardan ve uygulamalardan sadece isimleri verilerek bahsedilmiştir.

2.5.3.Mekân

Türkmen, “Nebi Özdemir (2005:93), eğlencede mekânı, eğlencenin düzenlendiği açık ya da kapalı her türlü fiziki ortam şeklinde tanımlamakta ve ilgili eğlence çerçevesinde oluşturulan ‘geleneğin yaratıldığı, değişim-dönüşümün gerçekleştirildiği ve aktarıldığı yerler’ olarak görmektedir.” (akt. Türkmen, 177: 187) diyerek şenlik mekânlarının seçiminde coğrafi özellikler, kültürel, siyasal, ekonomik vb. unsurların belirleyici olduğunu belirtmektedir.

Şenlik hazırlığında mekânın seçimi, mekânın insanların ihtiyaçlarına hitap etmesi büyük önem arz etmektedir. Bu sebeple şenlik son zamanlarda belediyenin katkılarıyla ilçe meydanında yapılmaktadır. Meydana gösterilerin rahat yapılabilmesi ve katılımcıların görebilmesi için sahne kurulmakta, ışıklandırma yapılmakta ve ses sistemleri halkın duyabileceği şekilde düzenlenmektedir.

2.5.4.Hazırlık

Herhangi bir olaya başlamadan önce yapılan hazırlık olayın gerçekleşme anında yaşanabilecek aksilikleri ortadan kaldırması açısından önem taşımaktadır.

Şenlikler de yapıları itibariyle öncesinde hazırlık yapılması gereken eğlencelerdendir. Sele Sepet Top Kandil Şenliğinin günümüz kutlamalarında Bafra Belediyesi tarafından şenliğin kutlanması için yapılacak etkinlikler üzerinde şenliğin adının, ne zaman ve nerede kutlanacağını, bu kutlamada hangi etkinliklerin olacağına dair bilgilerin yazdığı afiş, broşür, billboard reklamları ve internet aracılığıyla sosyal medyadan ilçe halkına duyurularak halkın şenlik için hazırlık yapması sağlanmaktadır (Resim 2. 14).

Resim 2. 14: Bafra Belediyesi tarafından hazırlanan 2019 yılına ait broşür

Kaynak kişilerle yapılan görüşmelerde şenlik akşamı evlerde yapılan hazırlıklarla ilgili olarak şu bilgilere ulaşılmıştır: KK1 “Sele sepet için evimize hep şeker alırdık.”, KK3 “O gün eve şeker alınırdı evde ne varsa verilirdi.”, KK4 “... herkes kendi ailesine atom falan aldırırdı. ... Annemiz babamız bizim kutlamamız için bizi teşvik ediyorlardı. Sele sepeti alırlardı bize atomu alırlardı. ... O akşam misafir olayı olmazdı. Ama kapımızın çalınacağı bilindiği için çocuklara dağıtmak için şeker

alınırdı.”, KK5 “Sele sepetin olduğu gün anneler nokul yapar. Dışardan şeker alırlar helva alırlardı gelecek çocuklara ikram etmek için. Bizim helvamız meşhurdur o zaman ufak ufak parçalara ayırırlardı o helvaları şekerleri bir de bazı aileler nokul yapardı çocuklara ikram etmek için.”, KK12 “Sele sepet için rengarenk fenerler alırız birkaç gün önceden. ... Kâğıttan fenerleri birkaç gün önceden ailemiz bize alırdı tabi biz o gece heyecandan uyuyamazdık böyle en güzel kıyafetlerimizi giymeye çalışırdık sabah kalktığımızda. Bizim için biraz bayram havasında geçerdi.” şeklindeki söylemlerden şenlik ile ilgili yapılan hazırlıkların neler olduğuna ulaşılmıştır.

Evinde iftardan sonra şenliğe katılacak çocuğu olan aileler çocuklarına sele sepeti olarak hazırlık yapmaktadır. Bu ev sahipleri ve ayrıca evinde sele sepet akşamı dışarı çıkıp kapı kapı gezecek çocuğu olmayan ev sahipleri de evlerine akşam kapılarını çalacak çocuklara ikramda bulunmak için nokul, çikolata, şeker almaktadırlar. O akşamın sele sepet akşamı olduğunu unutan ev sahipleri de çocuklara harçlık vererek çocukları kapıdan boş çevirmemiş olmaktadır.

2.5.5.Kurallar

İnsanların toplu olarak yaşadığı ve ortak bir paydaya sahip olduğu her olayda ve durumda olduğu gibi şenliklerin kutlanmasında da insanların uyması gereken birtakım kurallar vardır. Bu şenlikte de her ne kadar yazılı olarak belirlenmiş kurallar olmasa da hoşgörü çerçevesinde insanların ortaklaşa yaptıkları bir etkinlik olması sebebiyle insanların birbirlerine zarar vermeyerek saygı kuralları içerisinde şenliğe katılımları istenmektedir.

Kaynak kişilerimizden özellikle erkeklerle yapılan görüşmelerde şenlik akşamı ilçede torpil atıldığından ama bunun özellikle aileleri tarafından kendilerinin atmaması için yasaklandığını belirtmişlerdir. KK1 “... hatta bir tanesinde kızım arkadaşlarıyla giderken o sele sepet arkadan yanyor torpil de atarlardı, arkadaşının eteği bile yanmıştı arkadan gençlik caddesinde.”, KK4 “Torpil alırdık torpil patlatırdık. ... Torpili aileler vermiyordu biz arkadaşlarımız aracılığıyla bunu alıyorduk. Torpili mahalle bakkalından para vererek alıyorduk. ... Selesepet günü ailemiz bizim torpilden uzak durmamızı isterdi birinci madde torpilden uzak dur elinde görürsem sıkıntı yaparım gibisinden zaten biz de o zamanlar küçüktük ailemizden korkuyorduk. ... O akşam kapı gezmek torpil atmak dışında erkekler top alırdı top oynardık o akşam.”, KK9 “Bizim zamanımızda yumurta atılırdı su atılırdı torpil atılırdı. ... Torpil

sonradan yasaklandı insanlara zarar verdiği için.”, KK11 “Sonra kapılardan torpil atılmaya başlandı. Millet birbirine yumurta atmaya başladı. Arabalar sallanmaya başladı. Çöp kutuları yakıldı. Samsun’dan falan polisler gelmeye başladı.” şeklinde bilgilere ulaşılmıştır.

Genç yetişkin kaynak kişilerin sele sepet ile ilgili hatıralarında torpilin olması ve topluma zarar verdiği için bunun yasak olması katılımcıların da bunu atmaktan kaçınmaları şenlik ile ilgili uyulması gereken birtakım kurallar olduğunu göstermektedir. Kaynak kişilerimizden KK4 “*Bu işi çarşı içlerinde yapanlar abartıyormuş. Küçük çocuklar yumurtaları alıp balkonlara atarlarmış camlara atarlarmış. Biz kendi mahallemizde yaptığımız için hangi çocuk yapsa herkes görüyordu. O yüzden bizim yakalanma riskimiz yüksekti. Ama çarşı içinde olanlar kaçabilenler mahalle içinde taşkınlık yapıyormuş.*” demiştir. İlçede şenlik akşamı sadece torpil atılmadığı, KK9 ve KK11’in de anılarından çocukların eğlenmek için yumurta ve su atılmasını kullandıkları görülmektedir. Son zamanlarda etkinlikleri belediyenin düzenlemiş oluyor oluşu güvenliğin de arttırılması ile bu şekilde olaylara rastlanmadığı bilinmektedir.

2.5.6.Katılımcılar

Sele sepet Top Kandil Şenliği her ne kadar çocukların kutladığı bir şenlik olarak gözüксе de büyüklerin de buna dahil olduğu bir şenliktir. Çocukların mani eşliğinde kapıyı çalmaları ve kapının bir büyük tarafından açılarak çocuklara ikramda bulunulması bunun göstergesidir. Hem küçüklerin hem de büyüklerin bu şenliğe katılımcı olarak katılımları görülmektedir.

Kaynak kişilerle yapılan görüşmelerde “*Beş yaşlarımdan ilkököl zamanlarıma kadar herhalde ortaokul zamanlarına kadar belki kutladık. Bu şenlik kadın erkek çocuk hep birlikte kutlanıyordu.*” (KK12), “*Çok küçükken bile kutluyorduk ana okul çağı 4-5 yaşında falan.*” (KK11), “*Biz anaokulu çağında başladık 6 yaşında falan başlıyorduk biz hemen hemen 15-16 yaşımıza kadar 20 yaşımıza kadar dolaştık.*” (KK6), “*Kız erkek ayrımı yoktu hep karıştık. Mesela ben ablamla giderdim. Ablam benim kocaman kızdı o zaman neredeyse evlilik çağına gelmişti 17-18 yaşına gelmişti o zaman. Sele sepeti ben en erken 7 yaşında hatırlıyorum 7 yaşından 16 yaşına kadar dolaşmışımdır. 16 yaşında utanma belası artık benden ufak çocuklara gençlere bıraktık biz gitmedik yani.*” (KK5), “*Tahminen 3.-4.sınıftan beri sele sepeti kutlamaya*

başladık. Hatırladığım kadarıyla 14-15 yaşına kadar sele sepeti kutladık.” (KK4), “Çocuklar ilkokuldan liseye kadar bizimkiler kutladı.” (KK1) şeklinde bilgiler ulaşılmış olup bu bilgiler doğrultusunda katılımcılar arasında yaş sınırlaması olmadığı görülmektedir.

Katılımcı sayısı net olarak bilinmemekle birlikte ancak son zamanlarda belediyece yapılan etkinliklerde kaba taslak bir sayı belirlenebilmektedir. Her ne kadar katılımcılar büyük ve çocuklardan oluşuyor olsa da şenlik daha çok çocuklara hitap ettiği için yapılan etkinlikler de onlara yöneliktir.

2.5.7.Başlangıç Kalıbı

Sele Sepet Top Şenliğinde başlangıç olarak çocukların kendi mahallelerinde ellerinde sele sepetleri ile toplanmaları vardır. Mahalledeki evleri maniler eşliğinde gezerek kendilerine ikram edilen yiyecek ve/veya harçlıkları topladıktan sonra belediyenin düzenlemiş olduğu etkinliğe katılmak üzere aileleri ve/veya büyükleri ile toplanma alanına giderler.

Belediyenin belirlemiş olduğu toplanma alanı ilçe halkının kolaylıkla ulaşabileceği bir alandır. Bu alanda toplanıldıktan sonra çocuklara sele sepet dağıtımı gerçekleştirilmektedir. Daha sonra protokol ile tüm ilçe halkı birlikte ilçenin işlek caddesinde mehteran takımı eşliğinde, Karagöz- Hacivat, Nasreddin Hoca, Keloğlan gibi kültürümüzün parçası tiplerle ilçe yürüyüş yapmaktadır.

Türkmen, “Kortej yürüyüşlerinin şenliğin başladığının tüm halka görsel anlamda duyurulması işlevini üstlenmesi ile birlikte kortejde şenlikte yer alacak görevli, gösteri ve şov ekiplerinin de bulunması şenliğin içeriğiyle birlikte merak duygusunun uyandırılması sağlanmaktadır.” (Türkmen, 2017: 236) demektedir. Bu yürüyüşte de mehteran takımının sesini duyup balkonlara çıkan insanların kendilerine katılmasını sağlamaya teşvik etmek vardır.

Kortej yürüyüşünden sonra asıl etkinliklerin olacağı meydana toplanılmaktadır. Burada belediye başkanı ve protokol konuşma yaparak şenlik akşamı belediyece yapılması planlanan etkinlikler başlamaktadır.

2.5.8.Sohbet

Şenliğe katılanlar, çocukları ile birlikte şovları izlerken ya da katılırken hem tanıdıkları hem de tanımadıkları insanlarla sohbet etmekte yeni insanlarla tanışmakta bir sosyalleşme ortamı oluşmaktadır.

2.5.9.Yiyecek ve İçecekler

Hemen hemen her eğlencenin içerisinde vazgeçilmez unsur olarak yer alan yiyecek unsuru şenliklerde de görülmektedir. Şenliklerde yer alan yiyeceklerin her zamankinden farklı olmasına dikkat edilmektedir. Sele Sepet Top Kandil Şenliğinde de kapılarını çocuklara açan çoğu evde yöreye özgü genellikle bayramlarda ve özel günlerde evlerde yapılan bir tatlı çeşidi olan nokul ikram edilmektedir. Nokul yapılmamış evlerde ise çocuklar için o gün alınmış çikolata veya şeker ikram edilmektedir. Herhangi ikram edilecek bir şey bulunmayan evlerde ise çocuklara harçlık verilerek çocuklar eli boş çevrilmemektedir. Harçlık verme durumu ev sahibinin maddi durumuna göre değişiklik göstermektedir.

2.5.10.Müzik - Dans

Sele Sepet Top Kandil Şenliğinde çocuklar komşu evlerini ezgi ile söylenen mani eşliğinde gezmektedir. Bu maniyi ezgiyle söylerken özellikle kız çocuklarının kendilerine has dans ettikleri gözlemlenmiştir.

Geçmiş yıllarda ilçede şenlik akşamı konserler düzenlenmiştir. Bu konserlere katılım yüksek oranda olmuştur. Ancak son yıllarda konserler düzenlenmemektedir.

“Festivallerde kullanılan müzik hem halkın zevk, tercih ve kültürünün bir yansımasıdır hem de halkın müzik zevkinin, tercihlerinin, kültürünün oluşması, şekillenmesi, değişmesi açısından önemli bir işleve sahiptir. Festivallerde eğlence neredeyse müzikle başlar müzikle biter.” (Türkmen, 2017: 260). Düzenlenmiş olan etkinlik alanında da halkın özellikle çocukların ilgisini yüksek tutmak için müziğin kullanıldığı gözlemlenmiştir.

“Türk kültüründe eğlence karşımıza çoğunlukla müzik ve dans ikilisinin eşliğinde çıkmaktadır. Türk kültüründeki “Ölüye giden ağlar, düğüne giden oynar.” vecizesi, Türklerin eğlence ile oyunu yani dansı ne denli özdeşleştirdiğini gösteren

dikkat çekici bir örnektir.” (Türkmen, 2017: 268). Şenliğe katılım sağlayanların müzik ile coşkulu şekilde eğlendikleri dans ettikleri gözlemlenmiştir.

2.5.11.Giyim-Kuşam-Süslenme

Kaynak kişilerimizden KK12 “... biz o gece heyecandan uyuyamazdık böyle en güzel kıyafetlerimizi giymeye çalışırdık sabah kalktığımızda. Bizim için biraz bayram havasında geçerdi.” demesi şenliğin ilçe halkı üzerinde bayram havası yarattığının örneğidir.

“Ölüm/yas törenlerinde karalar giyildiği, düğünlerde, bayramlarda özel ve süslü kıyafetler kullanıldığı, günlük yaşamdaki giysilerin özellikleri gibi giyim-kuşam kültürüne ait bilgiler, Türk kültürünün hem sözlü hem de yazılı eserlerinde yer bulmaktadır.” (Türkmen, 2017: 271). Bu şenlikte de insanların gerek bayram havasında hazırlanması gerekse toplumla beraber ortaklaşa bir etkinliğe katılacağı için süslenilip katılınması o döneme ait giyim-kuşam ile ilgili bilgiler vermektedir. Bu sebeple Türklere ait giyim ile ilgili izlerin yer aldığı kültürlerden birinin de şenlikler olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca sadece şenliğe katılan halk değil, kortej yürüyüşünde bulunan mehteran takımının kıyafetleri, şenlikte görevli personelin kıyafetleri döneme özgü kültürel özellikleri yansıtmaktadır.

2.5.12.Sanatsal Faaliyetler -Film ve Tiyatro Gösterimleri

“Tiyatro, bazı festivallerde festivalin odağı/teması; bazılarında ise sanatsal eğlence araçlarından birisi olarak karşımıza çıkmaktadır.” (Türkmen, 2017: 280) demektedir. Bu şenlikte tiyatro sanatsal eğlence aracı olarak karşımıza çıkmaktadır. Son zamanlarda belediyenin düzenlediği etkinliklerde Karagöz, hayal oyunu olarak sergilenmemiş tiyatro olarak oynanmıştır. Bu şekilde UNESCO İnsanlığın somut Olmayan Kültürel Mirası Temsili Listesinde kayıtlı olan Karagöz’ün özü bozulmaktadır. Karagöz’ü tiyatrolaştırarak değil aslına uygun gölge oyunu şeklinde Hayal Oyunu olarak gösterimini teşvik etmek ve gelişimine destek sağlamakta kurumlara büyük pay düşmektedir.

2.5.13.Şiir Dinletileri vb. – Gösteri ve Şovlar

“Gösteri ve şovların Osmanlık dönemindeki şenliklerde sıkça kullanılan eğlence araçları arasında yer aldığını” aktaran Türkmen, “Osmanlı şenliklerinde ip,

tabak, ateş, kılıç, şişe vb. ile yapılan gösterilere sıkça rastlanmaktadır. Kaynaklarda bu şenliklerde canbaz, kasebaz, taşbaz, ateşbaz, çenberbaz, şişebaz, hokkabaz gibi göstericilerin hünelerini sergileyerek kendilerine hayran bırakan gösteriler yapıldığı bildirilmektedir.” (akt. Türkmen, 2017: 286) demektir. Bu şenlikte de özellikle ateşbaz gösterilerinin ilçe halkından büyük ilgi gördüğü gözlemlenmiştir.

2.5.14.Gezinti, Hediye ve Ödüller

Şenlik akşamı boyunca katılımcılar sürekli bir hareket halindedirler. Çocukların evlerinden çıkarak önce mahallelerinde toplanmaları daha sonra kapı kapı komşu kapılarını mani söyleyerek gezmeleri belediyenin düzenlediği etkinliğe katılmak için aile büyükleriyle birlikte toplanma alanına gitmeleri ve orada toplanan tüm ilçe halkıyla birlikte ilçe meydanına yürümeleri ve oradaki etkinlikleri izleyerek buna eşlik etmeleri bir akşamlik şenlik boyunca gezerek hareket halinde olduklarını göstermektedir.

2.5.15.Bitiş

Şenliğin bittiği etkinliklerin sunuculuğunu yapan görevli tarafından halka katılımları dolayısıyla teşekkür ederek duyurulmaktadır. Başlangıçta olduğu gibi bitişte de müzik vardır.

Şenliğin sona ermesiyle birlikte belediye çalışanlarına büyük iş düşmektedir. Şenlik alanının temizliği, düzenlenmesi, insanların alanı/meydanı eskisi gibi rahatça kullanabilmesi için gerekli temizlik ve düzenleme çalışanlar tarafından yapılmaktadır.

3.BÖLÜM: SELE SEPET TOP KANDİL ŞENLİĞİNİN İŞLEVSEL KURAM BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

3.1.Folklorun Dört İşlevi

Dorson'un Günümüz Folklor Kuramları isimli kitabında İşlevsel Kuram kısaca şu şekilde açıklamıştır; "Folklor çalışmalarının ikna edici yaklaşımlarından biri folklorun kültürde oynadığı rol üzerinde yoğunlaşmak amacıyla yayılma ve köken sorunlarından kaçınmasıdır." (Dorson, 2011, 33.). Dorson, işlevsel kuramın şu soru ile ortaya çıktığı görüşündedir: "Folklor, kültür içerisindeki işlevini nasıl yerine getirir?" (Dorson, 2011: 33).

Bascom, 1954'te yayımladığı "Folklorun Dört işlevi" adlı makalesinde folklorun işlevlerini açıklamıştır. Bu makalede folklorun çok sayıdaki işlevi arasında en önemli gördüğü dört işlevinden bahseder. Bunlar; 1. Eğlenme, Eğlendirme ve Hoş Vakit Geçirme İşlevi 2. Toplumsal Kurumlara ve Törenlere Destek Verme İşlevi 3. Eğitim ve Kültürün Genç Kuşaklara Aktarılması İşlevi 4. Toplumsal ve Kişisel Baskılardan Kurtulma İşlevi (Bascom 1954) olarak sayılabilir.

Malinowski bu teorinin yani İşlevsel Kuramın en önemli temsilcilerinden biridir. Malinowski'ye göre; "Kültürel gelenek bir kuşaktan sonrakine aktarılmalıdır. Bu nedenle de, her kültürde eğitime yönelik yöntemler ve mekanizmalar bulunmalıdır. Her kültürel başarının özü işbirliği olduğuna göre, düzen yasa sürdürülmelidir. Her toplulukta töre, ahlâk ve yasayı doğrulayan düzenlemeler olmalıdır. Kültürün maddî temeli yenilenmeli ve işler durumda tutulmalıdır." (akt. Yılmaz, 2018: 57).

Eğlence işlevinin folklor için oldukça önemli olduğunu söyleyen Bascom; "Folkloru anlamak ve yorumlamak için verilen hikayenin tarihsel bir gerçek mi yoksa bir kurgu mu olduğunu bilmek gereklidir diyerek bunun da folklorun edebiyat şekli ya da eğlence şekli olarak açıklanmasıyla doğrudan ilgisi vardır." (Bascom, 1954: 73) demektedir. Bunun yanında, "Folklorun oldukça basit bir şekilde, bir eğlence şekli olduğu söylenerek baştan atılamayacağı açıklığa kavuşturulmalıdır diyerek eğlence işlevinin folklorun en önemli işlevlerinden biri olduğunu, çoğu gülme unsurunun altında daha derin anlamlar bulunmaktadır." (Bascom, 1954: 78) diyerek bu görüşünü savunmaktadır.

Folklor ürünleri, yaratım ve de icra bağlamında halkın hoşça vakit geçirme ve gülüp eğlenme ihtiyacını karşılamaktadırlar. Halkın günlük ve sıradan yaşantısına farklılık getiren, kişilerin sosyalleşmesine katkıda bulunan halk ürünleri, icra edildiği ortamda anlatanı ve de dinleyeni eğlendirmekte ve hoşça vakit geçirilmesini sağlamaktadır. Bu bağlamda Sele Sepet Top Kandil Şenliğinde çocukların söyledikleri maniler hem çocuklar için hem de kapıyı açan ev sahibi için eğlenme, eğlendirme, hoşça vakit geçirme işlevini sağlamaktadır. Özellikle maninin bir ezgi eşliğinde söyleniyor oluşu bu işlevi gerçekleştirmektedir.

Bascom'a göre; "Folklorun ikinci işlevi, kültürün onaylanması ve ritüelleri gözlemleyen ve icra edenlerin ritüellerinin ve kurumlarının doğrulanması işlevidir." (Bascom, 1954: 79). Bascom, "Malinowski'nin vurguladığı gibi mit açıklayıcı değildir diyerek; ancak büyü, tören, ritüel ve sosyal yapıya 'yetki, izin ve sıklıkla pratik bir rehber' gibi hizmet eder." (Bascom, 1954, 80) demektedir

"Kültürün, bünyesindeki kurum ve törenlerle birlikte doğrulanması ve onaylanması gerekmekte olup bu bağlamda kimi halk bilgisi ürünlerinin icra edilen ritüellere iştirak etmesi ve bu pratiklere destek vermesi amaçlanmıştır." (Abalı, 2020: 128). Bu bağlamda Sele Sepet Top Kandil Şenliğine katılım sağlayan her bir çocuğun ve onlara kapılarını açarak ikramlara bulunan her ev sahibinin farkında olmasa dahi bu işlevi yerine getirdiği görülmektedir.

Folklorun üçüncü işlevinin "Özellikle -fakat yalnızca değil- okuma yazması olmayan kültürlerdeki eğitim işlevi" (Bascom, 1954: 80) olduğunu söyleyen Bascom; "Birçok okuryazar olmayan toplumlarda bilgilerin folklorda somutlaştırılmasının, onun doğruluğuyla fazlaca kabul edilmiş olduğunu, tarihsel olarak ne kadar doğru olduğu ve öğretilmesinin ne kadar önemli olduğunun, kültürü ne kadar yansıttığını gösterdiği ve yol göstericiler için pratik kurallar içerir." (Bascom, 1954: 80) görüşündedir. Bu bağlamda Sele Sepet Top Kandil Şenliğine küçükü büyüklü her yaştan bireyin katılım sağlıyor oluşu şenliğin eğitici yanını göstermektedir. Her ne kadar içerisinde eğlenme işlevini taşıyor da olsa çocuklar için bir olgunlaşma zamanı olarak nitelendirebileceğimiz şenlik, özellikle çocuklar için büyüklerinden ders alma ve bunu sürdürerek gelecek kuşaklara aktarma işlevini yerine getirmektedir.

Bascom; "Dördüncü sırada folklor önemli, fakat sıklıkla gözden kaçmış olan kabul edilmiş davranış örüntülerini sürdürme işlevini yerine getirir." (Bascom, 1954:

81) diyerek, “Son iki işlev birbiriyle ilişki olmasına rağmen, ayrılmayı hak eder.” (Bascom, 1954: 81) şeklinde düşünmektedir.

Davranışları, inançları kurumları geçerli kılmak ya da doğrulamanın ötesinde, folklorun bazı şekilleri sosyal baskı uygulanması ve sosyal kontrol çalışması açısından önemlidir.

...

Bu eğitimin işlevlerinden ayrılır, ancak basit bir şekilde ayıramaz, çünkü erişkin hayatı boyunca devam eder. Çünkü o tamamen aynı olan sosyal geleneklerden sapmaya kalkışanlara karşı kullanılır (Bascom, 1954: 81).

Bascom’a göre dördüncü ve son işlev olan “ ‘Kişisel ve Toplumsal Baskılardan Kurtulma İşlevi’ için halk bilimciler arasında tam olarak açık olmadığı görüşü hakimdir.” (Ed. Oğuz, 2008: 84).

Aslında, antropolojik yöntemle, psikanalistlerin birleştiği bir noktayı gösteren bu maddede, toplum tarafından yasaklanmış bazı söz, düşünce ve özellikle de davranışların halk bilgisi yaratmalarında ifade edilmesi yoluyla, örneğin bazı arzu ve isteklerin yerine getirilmemesi durumunda bunların halk bilgisi yaratmalarında ifade olunması toplumsal ve kişisel baskılardan kurtulma işlevi olarak değerlendirilmelidir (Ed. Oğuz, 2008: 190-191).

Sele Sepet Top Kandil Şenliğinde yapılan incelemede her ne kadar bu işleve örnek oluşturacak kültürel bir unsur bulunmasa da Bascom’un dört işlevi kapsamında bu işleve de kısaca değinilmiştir.

İlhan Başgöz, “Protesto: Folklorun Beşinci İşlevi (Fonksiyonu)” adlı çalışmasında işlevsel yaklaşımı özetledikten sonra “Bascom’un belirlediği folklorun dört işlevin hepsinin bir işlevde toplanabileceğini, hepsinin kültüre, başka bir deyişle kurulu düzendeki kültüre sağlamlık ve süreklilik vermeye yönelik olduğunu belirterek folklorun tek işlevinin olamayacağını ifade ederek folklorun beşinci işlevini şöyle anlatıyor: ‘Folklor; çatışmaları büyütme, baş kaldırmalara destek olmak, kurulu düzene ve değerlere direnmeleri aralamak, onları yıkmaya kalkışanlara güç vermek gibi bir işlev de görüyor.’” (akt. Yılmaz, 2018: 61).

Oğuz, Başgöz’ün Protesto İşlevinin dördüncü madde içerisinde de değerlendirilebileceğini söyleyerek şöyle demektedir:

Dördüncü maddede belirtilen toplumsal ve kişisel baskılardan kurtulma işlevi içinde de değerlendirilebilecek olan protesto işlevine göre, normal şartlar altında gerçekleştirilemeyen zengin-fakir, yönetici-yönetilen mücadelesindeki sınıf çatışması halk bilgisi yaratmalarında yansıtılır. Böylece pek çok hikaye, masal ve fıkrada, türkü ve manide bu çatışmanın veya alt sınıftan kişilerin kendilerine yapılan haksızlıkların ifadesini bulmak mümkündür (Ed. Oğuz, 2008: 85).

Sele Sepet Top Kandil Şenliğinde de çocukların kapılarını açmayan ev sahiplerine karşı ısrarlı bir şekilde mani söylemeleri bir bakıma bu işlevi yerine getirdiklerini göstermektedir.

3.2. Mani

Maniler geniş bir coğrafi alan içerisinde binlerce yıldır sözlü gelenek içinde yaşayan halk edebiyatı ürünlerindendir.

TDK Sözlüğünde “mani”; “1.*isim*, *ruh bilimi* Kişinin sevinç, güven ve her türlü etkinliğinin normal olmayan bir biçimde arttığı ruh hastalığı. 2.*isim* Bir şeyin yapılmasını önleyen şey, engel. 3.*isim*, *edebiyat* Genellikle birinci, ikinci ve dördüncü dizeleri uyaklı olan, daha çok hecenin yedili ölçüsüyle söylenen halk şiiri.” (<https://sozluk.gov.tr/>) şeklinde geçmektedir.

Edebiyat ve Söz Sanatları Terimleri Sözlüğünde ise “mani”; “(halk edebiyatı terimi) ezgi ile okunmak üzere, çoğu yedi heceli ve dört dizeli veya 7+7 heceli ve iki dizeli olarak meydana getirilen bir dörtleme türü.” (<https://sozluk.gov.tr/>) olarak geçmektedir.

Niyazi Eset, Mani terimi için; “İnsani, beşeri manalarına gelen bir kelimedir ki; insanlara mahsus ve mensup bir Türk şiir şeklinin ismidir. Böylelikle adam, soy, sop anlamına gelen “man” kelimesine nispet ekinin geldiğini ileri sürer.” (Eset, 1944: 8) demektedir.

Fuat Köprülü,

Eski Türk nazımının vâhid-i kıyasını Arap ve Farslar’da olduğu gibi iki mısradan mürekkep beyitte değil, dört mısradan terekkep eden Mâni’de buluruz. Mesela bizim nokta-i nazarımıza göre Türk nazımının en eski şekli, hala bugün bile mâni namını verdiğimiz dört mısradan mürekkep kıtalardır. Muahhar devirlerde bu maniler birleşerek türkû ve koşmaları, saguları ve destanları vücuda getirmiştir (Köprülü, 2014: 117).

demektedir.

Halk edebiyatının en eski ve en yaygın türlerinden birini maniler oluşturmaktadır diyebiliriz. Türk kültürü içerisinde önemli bir yere sahip olan maniler hemen hemen bütün Türk dünyasında bilinmektedir.

“Kendine özgü bir gelenek içinde söylenen maniler bir ucuyla geçmişe, bir ucuyla günümüze uzanır. Diğer halk kültürü ürünleri gibi toplumu ayakta tutan

dinamikleri belirlemekte önemli bir rolü olan manilerde, Anadolu insanının dünyaya bakışının yanı sıra estetik modelleri de temsil edilir.” (Artun, 2007).

“Maniler, düğünlerde, bayramlarda, hıdırellez gibi şenliklerde, ramazan gecelerinde, semai kahvelerinde, genç kızlarla genç erkekler arasındaki söyleşmelerde, vs.genellikle ezgili olarak söylenmiştir.” (Ed. Oğuz, 2008: 190-191). Sele Sepet Top Kandil Şenliğinin de kendine has manileri vardır. Bunlar kuşaktan kuşağa dilden dile aktarılarak günümüze kadar gelmiştir.

Kaynak Kişilerimizden Saffet Ay ile yapılan derlemede kaydettiğimiz maniler şunlardır:

“Selesepet top kandil

Aç kapıyı biz geldik

Ayda yılda bir kere

Şeker yemeye geldik

Mahallede şenlik var

Bize geldi etraf dar

Sele sepetleri alın

Çıkın yola ey çocuklar

Haydi hep gezelim

Şekerleri süzelim

Bu gece selesepet

Eylenelim gülelim

Ey ev sakinleri

Verin bize telkinleri

Selesepet geçiyor

İkram edin şekerleri” (KK5)

“Tıpkı türkü, bilmece, ninni ve ağıtlarda olduğu gibi, günümüzde de değişen sosyal şartlar doğrultusunda maniler meydana getirilmekte, yaşanan olaylar, toplumu etkileyen şahıslar, teknolojik gelişmeler yansımaları manilerde bulmaktadır.” (Ed. Oğuz, 2008: 190-191).

Bu şenlikte maniler mahallede şenlik akşamı toplanan çocukların kapı kapı gezerek ev sahiplerine önceden haber vermelerini sağlamaktadır.

Bu şenliğe özgü diğer maniler ise şöyledir:

“Büyükleri sayalım,

Küçükleri sevelim,

Ramazan ayı geçiyor,

Kıymetini bilelim.” (Bafra Belediyesi, Selesepet Şenlikleri, 2019).

Gazi Üniversitesi Türk Halk Bilimi Araştırma ve Uygulama Merkezi (THBMER)’in hazırlamış olduğu “Türkiye’de 2010 Yılında Yaşayan Ramazan ve Kurban Bayramı Geleneksel Kutlamaları” kitabında Sele Sepet Top Kandil Şenliğinin anlatıldığı kısımda geçen maniler şöyledir:

On bir ayın sultanı

Geçiyor Ramazan ayı

Açın kapınızı bize

Amca, hala, teyze, dayı

Açın kapınızı bize

Uğur gelir evinize

Eğer bahşış verirsiniz

Bolluk getirir size

Sele sepetim yandı

Şekeri içinde kaldı

Üzüntümü gören babam

Bana yenisini aldı

Ey! Ev sakinleri
Verin bize telkinleri
Sele sepet geçiyor
İkram edin şekerleri (Oğuz vd. 2010: 69-70).

3.3.Komşuluk

Türk kültüründe “komşu” kavramının yeri hem çok büyük hem de çok özeldir. “Komşu” kelimesi Türk Dil Kurumu Sözlüğünde, “1.*isim* Konutları yakın olan kimselerin birbirine göre aldıkları ad. 2.*sıfat* Sınır ortaklığı bulunan, mücavir şeklinde geçmektedir.” (<https://sozluk.gov.tr/>) şeklinde geçmektedir.

“Bahattin Ögel (Ögel, 1991: 95-100)'e göre: Altay Türkleri aynı avulda ve köyde oturanlara aidaş, daha eski Türkler yerdeş derken, Anadolu köylerinde ülüş (komşu hakkı) Eski Türkçe'de bu söz bölüşme, eşit olarak paylaşma demektir. "tutaş varmak" Eski Türklerde komşu olmak" demektir. Derleme Sözlüğü'nde hemcivar yani aynı yöreden olan kimselere tutaş deniyordu.” (akt. Bayraktar, 2002: 129-138).

“Toplumsallaşma sürecinde ve toplumsal değerlerin öğrenilmesinde komşu ve mahallenin önemli bir yeri bulunmaktadır.” (Akın, 2014: 75).

Komşuluğu ortaya çıkaran faktör, ortak ihtiyaçlar karşısında mekânsal yakınlığın ortaya çıkardığı insanların duygu ve dayanışma olgusudur. Köy ve kent yaşamında komşulukta insanların bir araya gelerek, sorunlara birlikte çözüm arama, karşılaştıkları günlük problemleri yardımlaşarak yükünü hafifletme, işbirliği içinde bulunma durumu vardır. Komşular arası ilişkilerin kuralları bir metinde yazılı değildir. Yazılı olmayan kurallar içinde örf adetlere bağlı kuralları bulunmaktadır. Komşuluk ilişkisinin işleyebilmesi ve sürdürülmesinde bir araya gelme, yeni gelenleri kabullenme, sosyalizasyon sağlama, şahısların değer yargıları ve toplumun enformel kültürel yapısı devreye girmektedir. Komşuluk ilişkileri çocukların sosyalleşmesinde olduğu gibi yetişkinlerin de sosyalleşmesinde önemli aktör olarak toplumsal hayatta önemli bir yer tutmaktadır (Kılıç, 2021: 37).

Toplumların duygu, düşünce, inanç ve kültür yapılarını yansıtan sözler olan atasözleri içerisinde komşuluk ilişkileri ile ilgili birçok söz ve deyim taşımaktadır. Bunlardan bazıları anlamları ile verilmiştir: “Komşu kapısı yapmak (deyim)”; sık gidilen yer haline getirmek. “Ev alma komşu al (atasözü)”; komşuluk ilişkileri, iyi bir komşuya sahip olma çok önemlidir. “Komşu hakkı Tanrı hakkı gibidir (atasözü)”; komşunun komşu üzerindeki hakkı Tanrı'nın kul üzerindeki hakkı kadar kutsaldır. “Komşu iti komşuya ürümez (atasözü)”; komşudaki uygunsuz kişi başkalarını rahatsız etse de komşusunu rahatsız etmez. “Komşu kızı almak kalaylı kaptan (tastan) su içmek gibidir (atasözü)”; komşu kızını almaya karar veren ailenin ve kızın durumunu,

gidişini iyi bildiğinden içi rahat olarak bu ilişkiyi kurar. “Komşu komşunun külüne (tütününe) muhtaçtır (atasözü)”;

komşular en küçük şey için bile birbirlerine muhtaçtır (<https://sozluk.gov.tr/>).

Bu deyim ve atasözlerinden de görüleceği üzere komşunun yeri kültürümüzde çok önemlidir. Bu yüzden ki Sele Sepet Top Kandil Şenliğinde çocuklar sadece kendi mahallerinde gezerler, komşularının kapılarını çalarlar. Çünkü birbirlerini tanırlar ve kapı açıldığında komşularının nasıl tepki vereceklerini bilirler.

Kaynak kişinin “*Mahalleden çok fazla uzaklaşmazdık yani genelde evimizin civarında kendi mahallemizde olurduk. Yani tanıdığımızın insanların kapısını komşularımızın kapısını çalardık.*” (KK12) ifadeleri de bu durumu kanıtlar niteliktedir.

Kaynak kişilerden Saffet Ay şenlik akşamı kendi mahallelerinde değil de şehrin ünlü caddesi olan Gençlik Caddesinde sele sepete çıktıklarındaki anılarını şu şekilde aktarmıştır:

“Kapıları açmayanlar olur kovanlar olur hastası olup da niye rahatsız ediyorsunuz diyenler olur yani insanların o anlık psikolojisine bağlı. Apartmanın kapısına bastığım zaman çok kovalarla su yedik. Un attılar. Toz haline gelem diye bir bakrak un yiyenlerdenim yani. Herkes bir değil ama bazı kapılara gittiğimiz zaman insanlar içeriye buyur edip ikramlar çaylar vermeden salmayanlar da vardı böyle aileler de vardı hepimizi tek tek öperlerdi yanaklarımızdan sorarlardı kimin çocuğunuz tabi bu anlattıklarım biz o zaman 11-12 yaşındayız. Babana selam annene selam söyle derlerdi. İlgilenen kişi çoktu yani ama bazen de ters tepki veren kişiler oluyordu.” (KK5).

Kaynak kişilerden Murat Öz ile yapılan derlemede; “*Sele Sepette eğlencelerin yapıldığı bir yer yoktu. Biz kapı kapı gezerdik gençler herkes kendi mahallesinde yapardı biz de kendi mahallemiz sınırları içerisinde yapardık. Ama biz biraz şehre uzak bir mahalledeydik yani mahallemiz sınırları dışarısına ailemiz kızacağı için çıkmıyorduk.*” (KK4) bilgilerine ulaşılmıştır.

Kaynak kişilerden Sabri Durmuş ile yapılan derlemede “*Mahalle hep birbirini tanıyordu kapı kapı hep büyüklerimiz de gelirdi onlar da camdan bakardı. Onlar da alkışlardılar bizi.*” (KK6) bilgilerine ulaşılmıştır.

Şenlik akşamı çocukların maniler eşliğinde kapı kapı kendi mahallelerinde gezmeleri kapıyı açan komşuların da onlara ikramlarda (Resim 3. 1) bulunması kültürümüzdeki komşuluk kavramının ne kadar önemli bir yere sahip olduğunun göstergesidir.

Resim 3. 15: Şenlik akşamı komşu evine giden çocuk ve ikramda bulunan ev sahibi

3.4. İkram-Yiyecek

Türk kültüründe eve gelen misafiri en iyi şekilde ağırlama bir gelenektir. Eve gelen her misafire evde hiçbir hazırlık yoksa bile bir içecek ikramı yapılır.

Sele Sepet Top Kandil Şenliğinin çocuklar için belki de en önemli anı mahallelerinde gezdikleri kapılardan onlara yapılan ikramdır. Bu ikram ev sahibinin durumuna göre şeker veya Bafra'ya özgü bir tatlı olan nokul ya da para olabilmektedir.

Kaynak kişilerle yapılan görüşmelerde şenlik akşamı çocuklara yapılan ikramlarla ilgili olarak şu bilgilere ulaşılmıştır: KK Sebahat Kaygusuz “Komşularımızdan gücü yeten şeker verirdi gücü yeten para verirdi.” (KK1), KK

Emine Yazıcı “*Sele Sepet akşamı çocuklar kapıya gelince kolonya döküyorduk çocuklara para veriyorduk şeker veriyorduk.*” (KK2), KK Melahat Balta “*Çocuklar kapıyı çalınca kim o diyip açardık çocuklar şekere geldik diyorlar. Sele Sepet gecesi diyorlar biz de açıp şeker falan veriyoruz. O gün eve şeker alınırdı evde ne varsa verilirdi.*” (KK3), KK Murat Öz “*Kapıyı açarlardı isteyen harçlık verirdi isteyen şeker verirdi. ... O akşam misafir olayı olmazdı ama kapımızın çalınacağı bilindiği için çocuklara dağıtmak için şeker alınırdı. Her gelen çocuğa bozuk para ya da şeker uzatırlardı çünkü kapı çok çalardı o gün.*” (KK4), KK Sabri Durmuş “*... kapı kapı dolaşırdık evlerden bize mendil verirlerdi şeker verirlerdi o zaman tabi selpak mendil falan da yok bez mendil verirlerdi öyle ikram ederlerdi onları birleştirdik bütün arkadaşlarımız paylaştırdık.*” (KK6), KK Emine Utku “*Gittiğin evde şeker verirler o zamanlar şeker bizim için çok özeldi. Lokum yumurta verenler de olurdu. Para da verirlerdi sepet boş çevrilmezdi.*” (KK7), KK Bayram Duman “*Sele Sepet gecesi çocuklar ellerinde fenerlerle kapı kapı dolaşıp ailelerden para durumuna göre şeker toplarlardı.*” (KK9), KK Saffet Ay “*Sele Sepetin olduğu gün anneler nokul yapar. Dışardan şeker alırlar helva alırlardı gelecek çocuklara ikram etmek için. Bizim helvamız meşhurdur o zaman ufak ufak parçalara ayırırlardı o helvaları şekerleri bir de bazı aileler nokul yapardı çocuklara ikram etmek için. ... Ev sahibi bayan ya da erkek kapıyı açar alkış tutar herkes kapı açıldığı zaman. Alkıştan sonra ev sahibi zaten kapıyı açmadan önce vereceği ikramlar elindedir zaten ya şeker ikram edecektir hiçbir şey de yoksa para ikram edecektir. Yani o evden o kapıdan boş çıkılmaz. Töremiz kuralımız buydu. Uğrayabildiğimiz kadar eve uğramaya çalışırdık.*” (KK5), KK Yavuz Alp Oflu “*Komşu kapısından bize şeker, para verirlerdi para verirse sevinirdik. Şekeri de yerdik.*” (KK11), KK Kübra İlay Yavuz “*Biz manimizi söyledik ev sahipleri bize kapıyı açardı şeker verirdi. Evinde şeker, çikolata bulundurmayan harçlık verirdi. Tabiki harçlık olması bizi daha çok sevindirirdi.*” (KK12)’ dan şeklinde bilgilere ulaşılmıştır.

Nokul, Bafra’ya özgü Ramazan ve Kurban Bayramlarında genellikle her evde olan içerisinde ceviz ve üzüm bulunan şerbetsiz bir tatlı çeşididir. Nokulun Bafra’da bayramlarda yapılıyor olması ve Sele Sepet Top Kandil Şenliğinde de yapılıyor olması şenliğin bayram havasında olduğunun bir kanıtı niteliğindedir.

3.5.Meydan

Tuncer Baykara, “Türklerde Şenlikler, Kutlamalar, Toylar ve Eğlenceler” adlı makalesinde; “Şenlikler, bir başka deyişle bayramlar bu kutlamaya katılan halkın hemen hemen hepsini içine alabilecek genişlikte olan yerlerde yapılıyordu.” (Baykara, 2000: 868-898) demektedir. Bu tanımla Baykara her şehirde küçükü büyüklü bulunan meydanları kastetmektedir.

Baykara “meydan” ile ilgili olarak;

Türk devletleri, sadece göçer-evli değil, belirli mekânlarda oturan halkı da içerdiğinden, bu türden şenlikler, belirli mekanlardaki kutlamalar demektir. Oğuzların hayatında da şehirler etkili olmaya başladığından bayram belirli bir önem kazanmış olmalıdır. Türkiye Selçukluları devrinde, gerek Anadolu gerekse öteki Türk ülkelerinde bu kutlama şenlikleri, meydanlarda yapılıyordu. Özellikle şehir hayatının gelişmesinden sonra, bu türden şenlikler daha bir önem kazanmıştır. Çünkü eski Yunanda veya Roma’da tiyatro yapılan şehir halkının nerede ise tamamını içine alabilecek genişlikte idiler. XI. yüzyıl sonrasında kesinlikle bildiğimiz meydanlar ise, yemyeşil çimenlerle kaplı olduklarından Gökmeydan diye de anılıyorlardı. Meydan, şu hâlde Türk şenliklerinin en yaygın olarak yapıldığı yerlerdir. Birçok kasaba ve şehirde, bayramlarda ve öteki şenliklerde insanların eğlendiği yerler, sonraki zamanlarda “meydan” adıyla değil, “bayram” adıyla özdeş gibi olmuşlardır. Birçok Anadolu ve Asya’daki öteki Türk yerleşmelerinde (Denizli, İzmir gibi) rastladığımız bayram yerleri, Türk şenliklerinin yapıldığı mekânlardır. İstanbul gibi, pek büyük şehirlerde ise, “bayram” ile ilgili şenlikler birçok ayrı yerde yapıldığından, oralarda ayrı ayrı bayram yerleri olmuştur. Şenlik zamanlarında, bu bayram yerlerinde hemen herkes buluşur, sevinç ve mutluluklarını birbirleriyle paylaşmış olurlardı (Baykara, 2000: 868-898).

diyerek meydanların Türk devletlerinde şenliklerin yapıldığı mekânlar olduğunu söylemektedir. Bu mekânlar içerisinde bulunduğu toplumun sığabileceği büyüklükte olduğundan insanların birbiriyle kaynaştığı ortak paydada buluştuğu yerler olarak bilinmektedir.

Bunlara ek olarak Koca, “meydan” ile ilgili olarak;

Bayramlar XI. yüzyıl Türk toplumunda, "bayram yeri" adı verilen bir meydanda kutlanmaktaydı. Bayram yeri, özellikle çiçeklerle süslenmekte, çıra veya meşalelerle aydınlatılmaktaydı ki, burası Kaşgarlı'nın ifadesiyle âdeti "gönül açan" bir mekân olmaktadır (Kaşgarlı Mahmûd 1939 1941:I, III, 480 176). Bayram yerinin aydınlatılmış olmasına bakılırsa, bayram kutlamalarının gece de devam ettiği anlaşılmaktadır. Burada hemen belirtelim ki, Kaşgarlı Mahmûd bu açıklamayla Ramazan ve Kurban bayramları gibi dinî bir bayramdan değil, millî bir bayramdan söz etmektedir (Koca, 2002, 1).

demektedir. Buradan da meydanların şenlik günü ve/veya akşamı insanlara coşku ve sevinç verici şekilde bayram yeri havasında süslenmekte, ışıklandırılmakta olduğu çıkarımı yapılabilir.

Kaynak kişilerden Saffet Ay, “*Halk kutlardı gençlik caddesinde o zaman gençlik caddesi polis tarafından kapatılırdı iki taraflı halk o gece gençlik caddesine yığılırdı. Sadece gençlik caddesinde kutlanırdı.*” (KK5) diyerek şenliğin kendi kutladığı zamanlarda aslında şehirde meydan kültürünün olmadığını bildirmektedir. Ancak yine aynı kaynak kişimizden şu bilgilere ulaşılmıştır; “*Bir ara şube başında fener alayları yapılmış. Gece şube başında çamlık diye bir yerimiz var orada toplanır tüm Bafra’nın çocukları yukardan aşağı Bafra’ya doğru ellerinde fenerlerle manilerle yaygaralarda oradan Bafra’ya doğru Cumhuriyet Meydanına doğru gelirlermiş. Bunu 1980 yılına kadar yapmışlar. Askeri ihtilalden sonra sokağa çıkma yasakları falan o zamanlar denk geliyor şimdiki korona zamanı nasıl bayramları iptal ettiler o zamanlar da iptal edilmiş unutulmuş. Şimdi belediyenin orada toplanıyorlar şu anda oradan Gençlik Caddesine doğru yürüyüş yapıyorlar şimdi de öyle.*” (KK5). Bu bilgiler ışığında aslında şenliğin daha öncelerde de şimdi olduğu gibi ortak bir yerde toplanılıp meydana yapılan kutlamalarla son bulduğu bilgisine ulaşılabilir.

Sele Sepet Top Kandil Şenliğinin günümüz kutlamalarında belediyenin etkisiyle yakın geçmişteki kutlamalarından farklılar oluşmuştur. Bu farklılıkların başında “meydan” kültürü gelmektedir. Kaynak kişilerden yapılan derlemelerde daha önce şenlik meydana kutlanmazken son yıllarda çocuklar kendi mahallelerini gezdikten sonra en son meydana toplanılıp belediyenin katkılarıyla düzenlenen eğlenceye katılma görülmektedir (Resim 3. 2).

Resim 3. 2: 2022 yılı Sele Sepet Top Kandil kutlamaları

Son yıllarda yapılan kutlamalarda (pandemi dönemine denk gelen kutlamalar hariç) şenlik, belediye tarafından şu şekilde organize edilmiştir: Ramazan'ın 14. gecesi iftardan sonra çocuklar öncelikle kendi mahallelerinde şenliğe özgü maniler eşliğinde ellerinde top kandiller ile kapı kapı gezmiştir. Daha sonra çok küçüklere büyüklerinin de eşlik etmesiyle büyüklü küçüklü gruplar halinde Bafra'nın herkes tarafından da bilinen Gençlik Merkezi ya da Bafra Belediye binası önünde toplanılıp mehteran takımı ve çocukları eğlendirmek için yapılacak gösteri ekipleri eşliğinde şehrin meydanına yürünmüştür. Burada yine belediyenin organize ettiği sahne önündeki sandalyelerde oturulup gösteriler hep birlikte izlenmiştir.

Oğuz, Paldır Kültür Kentleşmeler isimli kitabında;

Yeni kentin insanı, dev binaların arasında yalnızlaştıkça, ortak değerlerini kaybettikçe, eski bayramlarını ve festivallerini özledikçe ve başka ülkelerin kent meydanlarını ve oraların sosyal ortamını gördükçe kendi geleneğinde olan neleri kaybettiğini hatırlamakta ve bunların yeniden temin ve telafisine yönelik beklenti içine girmektedir (Oğuz, 2019: 54).

demektedir. Belediyenin şenliği son yıllarda bu şekilde meydana son bulacak etkinliklerle kutlaması da bu durumu göstermektedir.

Yeni kentin toplanmayı mümkün kılan sınırlı sayıdaki meydanı, bayram, tören, festival gibi “birlikte var olmaya” ve herkesin etkin katılımına, rol üstlenmesine yönelik olmaktan çok, toplanıp hep birlikte “var ol” demeye yönelik miting ve gösteri alanı

olarak işlev üstlenmektedir. Kuşkusuz yerine göre bu rol de iyidir ama kimlikli ve kültürel bir topluluk olmak için yeterli değildir (Oğuz, 2019: 54).

4.SONUÇ

Somut Olmayan Kültürel Miras Sözleşmesi'ne göre halk bilimi çalışma kadroları içinde toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şöenler alt başlığı altında kutlamalara ilişkin bilgilerin korunması ve yaşatılması öngörülmüştür. Bu çalışmada SOKÜM sözleşmesine göre tespit edilmesi ve korunması öngörülen bu başlığa ilişkin kaynak kişilerden derlemeler yapılmıştır. Elde edilen verilerle ve literatür taraması ile bu çalışma ortaya çıkmıştır.

Samsun ilinin Bafra ilçesinde her sene Ramazan ayının 14'ü akşamını 15'i gününe bağlayan akşam kutlanılan Sele Sepet Top Kandil Şenliği Bafra'da büyümüş, çocukluğunu Bafra'da geçirmiş hemen her çocuğun katıldığı folklorik bir kutlamadır.

Küreselleşmenin de etkisiyle modern süreç içerisinde kültür çeşitliliğinin neredeyse kaybolmaya yüz tuttuğu ve tek tipleşmeye başladığı günümüzde Sele Sepet Top Kandil Şenliğinin halen neredeyse aslına uygun olarak yaşatılıyor ve kutlanıyor oluşu ilçenin kültürüne bağlılığının bir göstergesidir.

Tarihi geçmişi konusunda çok fazla bilgi sahibi olunamasa da Bafra halkı bu şenliği kutlamayı hiçbir zaman tamamen bırakmamış, tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgını zamanında ülke genelindeki kısıtlamalar kapsamında sokağa çıkma yasağı bulunması sebebiyle balkonlarını süslemiş ve ellerinde sele sepet top kandiller ile şenliği kutlayarak şenliğin devamlılığını sağlamaya çalışmışlardır.

2022 yılında pandemi kısıtlamalarının kalkması ve şenliğin bahar ayına denk gelmesiyle birlikte, Covid-19 salgını sonucu kısıtlamalar ile tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de insanların yalnızlaştığı zamanda şenliğin; toplumsal birlik, beraberlik ve dayanışmanın pekiştirilmesi açısından büyük işlevi olmuştur.

Geçmişten günümüze kutlanmasıyla, kutlanış şekliyle, içerisinde barındırdığı folklorik öğelerle şenlikler; içerisinde barındığı bölgenin (bu çalışmada ilçenin) kültürel yapısını yansıtan unsurlar olmakla birlikte, halk bilimcilere bir çalışma alanı oluşturmaktadır.

Bir bölgede kutlanılan şenliğin işlevsel çözümlemesini yaparak halk bilimsel açıdan incelemek o bölgedeki topluluğun gelenek göreneklerini tespit ederek kayıt altına alma imkânı yaratır.

Sele Sepet Top Kandil Şenliği bu çalışmada halk bilimsel öğeleriyle tespit edilerek işlevsel kuram çerçevesinde incelenmiştir.

Bu çalışmanın Giriş bölümünde Bafra ilçesi hakkında kısaca bilgi verilmiştir. Birinci bölümde şenlik kavramı açıklanmış, Sele Sepet Top Kandil Şenliğinin kutlanması ve tarihi geçmişi hakkında bilgilere yer verilmiş ve şenliğin yapısı incelenmiştir.

Bu çalışmanın amacını oluşturan ikinci bölümde; Sele Sepet Top Kandil Şenliğinin içerisinde barındırdığı unsurlar işlevsel kuram bağlamında incelenmiştir. Bu bağlamda; şenlikte söylenen maniler, çocukların komşu kapılarını ellerinde sele sepet top kandil ile gezmeleri, komşu evlerde çocuklara yapılan ikramlar ve geçmişten günümüze kadar gelen kutlamalarda görülen “meydan” kültürü üzerinde durulmuştur. İşlevsel Kuram bağlamında Bascom’un folklorun dört işlevi ve Başgöz’ün daha sonradan ekleyerek halk bilimciler tarafından kabul gören protesto işlevi şenlik üzerinde incelenmiştir.

İlçe halkının halen bu şenliği kutladığı görülse de her ne kadar şenliğin kutlanması belediye tarafından destekleniyor olsa da şenliğin; teknolojinin ilerlemesi, çocukların artık bilgisayar ve telefon olmadan herhangi bir etkinliğe katılım sağlamamak istememeleri nedeniyle eskisi kadar rağbet görmeyebileceği öngörülmektedir.

Şenliğin temelinde mahalle çocuklarının mahalledeki evleri maniler eşliğinde kapı kapı gezmeleri bulunduğundan Bafra halkının ve ailelerin çocuklarına bu geleneği unutturmamaları gerekmektedir. Bunun için de özellikle halk bilimcilerden destek alınarak ve geleneğe bağlı kalarak hazırlanacak masal kitapları, hikaye kitapları ile çocuklara bu durum aşılabilir. Yine içerisinde halk bilimcilerin bulunduğu bir ekip ile çalışılarak Sele Sepet Top Kandil Şenliği konulu çizgi film, çocuk filmleri çekilebilir. Sadece yerelde değil genelde de çocukların ilgisini çekerek ilçede kutlanan bu gelenekten tüm ülkenin bilgi sahibi olması sağlanabilir. Bu sayede yerelde kutlanan şenliğin varlığı ülke geneline yayılarak ilçeye şenlik için gelenler ile ilçenin ekonomisine katkıda bulunulabilir.

Belediye özellikle son yıllarda çocuklar kendi mahallelerinde gezdikten sonra çocukları şehrin meydanına toplamaktadır. Bu sayede meydanda çocukların hoşça vakit geçirerek eğlenmeleri sağlanmaktadır. Belediyenin daha geleneksel kültürümüzün içerisinde var olan etkinliklere yönelmesi çocukların kendi kültürlerini

tanımasını sağlayabilir. Modern çağın da etkisiyle bilgisayar ve telefonla vakit geçiren her yaştan çocuğun şenlik akşamı meydana yapılacak olan geleneksel çocuk oyunları ile hem bu oyunları öğrenerek kendi aralarında da oynamaları hem de kültürlerini öğrenmeleri sağlanabilir.

Bu çalışma ile Sele Sepet Top Kandil Şenliğinin kültürel olarak değişimleri halk bilimsel yönleriyle değerlendirilmiş olup; özellikleri ve işlevselliği ile tespit edilen şenlik değişen yönleri ve korunarak sürdürülebilirliği için önerilerle gelecek genç kuşaklara aktarılması için kayıt altına alınmıştır.

KAYNAKÇA

YAZILI KAYNAKLAR

- Abalı, İ. (2020). *Iğdır Manilerinin İşlevleri Üzerine Bir İnceleme*, Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi: 24.
- Akın, M. H. (2014). “*Bir Toplumsallaşma Aracı Olarak Komşu*”. Komşuluk Kültürü. Editör, Ahmet Koyuncu, Ankara.
- Artun, E. (2007). *Türk Halk Kültüründe Mânî Söyleme Geleneği, Mânîlerin İletişim Boyutu ve İşlevselliği*, IV. Uluslararası Türk Medeniyetlerinde Sözlü Kültür Geleneği.
- Bafra Belediyesi Başkanlığı. (2018). *Bafra Efsane Şehir- Turizm Tanıtım Kitabı*, Bafra.
- Bafra Belediyesi. (2019). *Selesepet Şenlikleri*, Bafra.
- Bascom, W.R. (2019). “Folklorun Dört İşlevi”, (çev.: Fulya Çalış), Halkbiliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar 2, 71-86. (Orijinal makalenin yayım tarihi, 1954), Ankara.
- Başgöz, İ. (1996). *Protesto: Folklorun Beşinci İşlevi (Fonksiyonu)*, Folkloristik Umay Günay Armağanı, Ankara.
- Baykara, T. (2000). *Türklerde Şenlikler, Kutlamalar, Toylar ve Eğlenceler*, Dergipark.org, 867-898 (Erişim tarihi: 07/07/2022).
- Bayraktar, F. S. (2002). ““*Komşu*” Sözcüğü Üzerine”. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi: 2, Sayfa: 129-138.
- Dorson, R. M. (1972). *Günümüz Folklor Kuramları*. (Çev. Gürçayır, Selcan, Özay, Yeliz.) (2011) Ankara.
- Eset, N. (1944). *Mukayeseli ve Neşredilmemiş Maniler*, Ankara.
- Kaşgarlı Mahmud, *Divanü'l-Lugati't-Türk*, I-III, Ankara 1939-41.
- Kılıç, Ş. (2021). *Kentsoylu Ailelerin Hatıralarında Aile ve Komşuluk*, Beykent Üniversitesi Sosyoloji Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Kırılmış, Y. (2020) *Rize Festivalleri Üzerine Halk Bilimsel İnceleme*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana bilim Dalı, Doktora Tezi, İstanbul.
- Koca, S. (2002). *Eski Türklerde Bayram ve Festivaller*. Türkler Ansiklopedisi (Cilt 3), Ankara.
- Malinowski, B. *İlkel Toplum*. (Çev. Hüseyin Portakal) (1998) Ankara
- Ed. Oğuz, M. Ö. (2008). *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*, Ankara.
- Oğuz, M. Ö. (2009). *Somut Olmayan Kültürel Miras Nedir?* Ankara.
- Oğuz, M. Ö., Kösemek, M., Yıldız, T. (2010). *Türkiye’de 2010 yılında Yaşayan Ramazan ve Bayramı Geleneksel Kutlamaları*, Ankara.
- Oğuz, M. Ö. (2013). *Küreselleşme Ve Uygulamalı Halk Bilimi*, Ankara.
- Oğuz, M. Ö. (2019). *Paldır Kültür Kentleşmeler*, Ankara.
- Oğuz, M. Ö. (2020). *Gelişi Güzel Kelimeler*, Ankara.
- Ögel, B. (1971). *Türk Kültürünün Gelişme Çağları*. İstanbul.
- Ögel, B. (1991). *Türk Kültür Tarihine Giriş III*, Kültür Bakanlığı Yay. No: 638 Ankara.
- Örnek, S. V. (2016). *Türk Halkbilimi*, Ankara
- Türkmen, N. (2017). *Türkiye’de Festivaller ve Şenlikler*, Cumhuriyet Üniversitesi Halk Edebiyatı Bilim Dalı, Doktora Tezi, Sivas.

Yılmaz, A. (2018). *Araba Arkası Yazılar ve Folklorun Beş İşlevi*. Milli Folklor Dergisi: 118.

SÖZLÜ KAYNAKLAR

- KK1: Sebahat Kaygusuz, 1959, ilkokul. 01/05/2022
KK2 :Emine Yazıcı, 1943, okur-yazar değil. 01/05/2022
KK3: Melahat Balta, 1945, ilkokul. 01/05/2022
KK4: Murat Öz, 1992, lisans. 04/05/2022
KK5: Saffet Ay, 1970, lise. 05/05/2022
KK6: Sabri Durmuş, 1953, lise. 05/05/2022
KK7: Emine Utku, 1953, ilkokul. 08/05/2022
KK8: Ruhi Utku, 1957, ortaokul. 08/05/2022
KK9: Bayram Duman, 1980, lisans. 09/05/2022
KK10: Bahtınur Keçeli, 1994, lisans, 15/04/2022
KK11: Yavuz Alp Oflu, 1984, lisans 05/10/2022
KK12: Kübra İlay Yavuz, 1994, lisans, 09/11/2022

İNTERNET KAYNAKLARI

- Başaloğlu, A. İ. (2013). *Sele Sepet Konserlerin Adı Oldu*, Bafrahaber.com, Erişim tarihi: 15/05/2022
<https://www.bafra.bel.tr/VideoGaleri/608bdb0fdcac1076c2d6e8a/Sele-Sepet-Top-Kandil-Senlikleri-2021> Erişim tarihi: 02/07/2022
<https://www.nufusu.com> Erişim tarihi: 02/07/2022
<https://sozluk.gov.tr/> Erişim tarihi: 15/05/2022
<https://sozluk.gov.tr-> Halkbilim Terimler Sözlüğü 1978. Erişim tarihi: 15/05/2022
Yılmaz, R. (2013). *Mahyalar ve Sele Sepet*, Bafrahaber.com, Erişim tarihi: 15/05/2022

RESİM KAYNAKÇASI

- Resim 2. 1: Kaynak Kişi Bahtınur Keçeli arşivi 15/04/2022
Resim 2. 2: Kaynak Kişi Saffet Ay arşivi 05/05/2022
Resim 2. 3: Kaynak Kişi Saffet Ay arşivi 05/05/2022
Resim 2. 4: Kaynak Kişi Saffet Ay arşivi 05/05/2022
Resim 2. 5: <https://www.bafra.bel.tr/> Erişim tarihi: 07/07/2022
Resim 2. 6: <https://www.bafra.bel.tr/> Erişim tarihi: 07/07/2022
Resim 2. 7: <https://www.bafra.bel.tr/> Erişim tarihi: 07/07/2022
Resim 2. 8: Kaynak Kişi Bahtınur Keçeli arşivi 15/04/2022
Resim 2. 9: <https://www.bafra.bel.tr/> Erişim tarihi: 07/07/2022
Resim 2.10: <https://www.bafra.bel.tr/> Erişim tarihi: 07/07/2022
Resim 2. 11: <https://www.bafra.bel.tr/> Erişim tarihi: 07/07/2022
Resim 2. 12: <https://www.bafra.bel.tr/> Erişim tarihi: 07/07/2022
Resim 2. 13: <https://www.bafra.bel.tr/> Erişim tarihi: 07/07/2022
Resim 2. 14: Bafra Belediyesi arşivi
Resim 3. 1: Kaynak Kişi Saffet Ay arşivi 05/05/2022
Resim 3. 2 : <https://www.bafra.bel.tr/> Erişim tarihi: 07/07/2022

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : Oflu, Gamze İlbilge
Uyruğu : T.C.

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Yüksek Lisans	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi/Türk Halk Bilimi	...
Lisans	Türk Halk Bilimi	2015
Lise	Bafra Kızılırmak Lisesi	2009

Yabancı Dil

İngilizce

